

סומך חייקין

מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 61006

טלפון 03 684 8000
פקס 03 684 8444
אינטרנט www.kpmg.co.il

1 בדצמבר 2006

א.ג.נ.,

אנו מתכבדים להגיש בזאת את ידיעון מס' 228/2006 ובו מידע תמציתי על עדכונים וחידושים בחשבונאות ודיווח כספי, במסים ובייעוץ עסקי.

נשמח לעמוד לרשותכם במתן הבהרות והסברים נוספים.

בכבוד רב,

סומך חייקין

ידיעון זה נועד למסירת מידע בלבד ואין לראות בתוכנו מתן יעוץ או מתן חוות דעת.

228/06

תוכן העניינים

חשבונאות ודיווח כספי

א. המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

- 1 הצעה לתקן חשבונאות מספר 16 בדבר נדל"ן להשקעה
- 5 הצעה לתקן חשבונאות מספר 30 בדבר נכסים בלתי מוחשיים

ב. חידושים בתקינה אמריקאית

- 1 מצג עמדה של רשות ניירות ערך בארה"ב מספר 108 בדבר בחינת ההשלכות של טעויות משנים קודמות בעת כימות טעויות בדוחות כספיים של השנה הנוכחית (SAB 108)
- 8 תקן חשבונאות אמריקאי מספר 157 בדבר מדידת שווי הוגן (FAS 157)
- 9 נייר עמדה בדבר שינוי בתנאי מענקים מבוססי מניות כחלק משינוי מבנה ההון (FSP FAS 123R-5)
- 10

מיסים

א. היערכות לתום שנת המס

- 1.1 תשלום המס לשנת 2006
- 13 כיצד להימנע מתשלום ריבית והפרשי הצמדה בגין חוב למס הכנסה
- 13 מקדמות בגין הוצאות עודפות
- 13 מקדמה בשל הכנסת חוץ ורווחי הון מניירות ערך סחירים
- 14 מנגנון דיווח מקוצר על הכנסות מחו"ל
- 2.2 בחירת המסגרת הארגונית ומימון פעילותה
- 15 שיקולים בבחירת המסגרת הארגונית
- 16 "חברה משפחתית"
- 16 מבנה ההון בעסק
- 16 היבטי מע"מ בהנפקת שטר הון ומתן הלוואה
- 3.3 הגשת דוחות מס לשנת 2005
- 4.4 הוראות חוק הדורשות התייחסות מיוחדת בעת חישוב ההכנסה החייבת
- 17 החלפת ציוד
- 18 הפסדים

	5. עיתוי ההכרה בהכנסה ועיתוי תשלום הוצאה	5.1
20	מבוא	5.1
20	חובות רעים ומסופקים - היבטי מס הכנסה	5.2
20	חובות אבודים - היבטי מס ערך מוסף	5.3
21	התחייבויות תלויות	5.4
21	מלאי עסקי	5.5
21	ניכויים וזיכויים המוכרים על בסיס מזומן	5.6
21	התרת הוצאה בעת תשלום לתושב חוץ	5.7
21	הגבלת הוצאות ששילמה חברה בשליטתם של עד חמישה בני אדם	5.8
22	דיווח על בסיס מזומן	5.9
22	דמי ניהול	5.10
22	הקדמת הוצאות בשנת המס	5.11
	6. זיכויים, ניכויים והקלות מס שונות	6.1
22	הפקדות בקופות גמל - שכירים ועצמאים	6.1
23	תרומות למוסדות ציבור - זיכוי ממס	6.2
24	תרומות בידי עוסקים - היבטי החבות במע"מ	6.3
24	מחקר ופיתוח	6.4
	7. מפעלים מאושרים	7.1
25	מפעל מאושר - תקופת ההטבות ושיעורי המס	7.1
25	רכישת נכסים במפעל מאושר	7.2
25	קיצוז הפסדי עבר ב"מפעל מעורב"	7.3
25	שיעור השקעת חוץ	7.4
26	הכנסה מתמלוגים	7.5
26	הכנסות ריבית מכספי הנפקה בחו"ל	7.6
27	הרפורמה בחוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט-1959	7.7
	8. ביטוח לאומי	8.1
29	תקנות פריסת שכר	8.1
	פטור מדמי ביטוח לאומי בגין הכנסות משוק ההון ובגין הכנסות מסוימות משכר דירה	8.2
29	דמי ביטוח לאומי בגין תושב ישראל השוהה בחו"ל	8.3
	9. נושאים הדורשים הודעה לפקיד השומה	9.1
30	ספירת מלאי	9.1
30	תקנות דולריות וחוק תיאומים דולרי	9.2
30	הודעה על חברה משפחתית	9.3
30	הודעה על תחולת חוק התיאומים על חברה במקרים מסוימים	9.4
31	הודעה על הגשת דוחות מאוחדים	9.5
31	הודעה על מיזוג לפי סעיף 103 לפקודה	9.6
32	הודעה על העברת נכסים לפי סעיף 104 לפקודה	9.7
23	הודעה על פיצול לפי סעיף 105 לפקודה	9.8
32	10. מס על הלוואות בריבית נמוכה - סעיף 3(י) לפקודה	10
33	11. שיעורי המס לשנים 2010-2007	11

ב. פסיקה

- 35 מיסוי מקרקעין - הגדרת השבח הריאלי כחזקה הניתנת לסתירה .1
- 36 מס הכנסה - שיפורים בנכס מושכר, מהותם ועיתויים .2
- 38 מס הכנסה - ערעור על שומה בגין הכנסות מניירות ערך .3

ג. מחירי העברה

- 40 מקרה GLAXO - יכוח המס הגדול ביותר בהיסטוריה של IRS .1

ד. מיסוי בינלאומי

חשבונאות ודיווח כספי

א. המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

1. הצעה לתקן חשבונאות מספר 16 בדבר נדל"ן להשקעה

בחודש ספטמבר, 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את הצעה לתקן חשבונאות מספר 16 בדבר נדל"ן להשקעה (להלן: "התקן"). ההצעה האמורה מבוססת על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 40.

להלן עיקרי העקרונות שנקבעו בהצעה לתקן:

סיווג נדל"ן כנדל"ן להשקעה

- נדל"ן להשקעה מוגדר כנדל"ן (קרקע או מבנה- או חלק ממבנה- או שניהם) המוחזק (על ידי הבעלים או על ידי חוכר בחכירה מימונית) לשם הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הרכוש או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות או מכירה במהלך העסקים הרגיל.
על הישות להפעיל שיקול דעת בעת הקביעה האם נדל"ן כשיר לסיווג כנדל"ן להשקעה. ישות מפתחת קריטריונים לצורך הפעלת שיקול הדעת בעקביות, בהתאם להגדרת נדל"ן להשקעה ובהתאם להנחיות הקשורות, המפורטות בסעיפים 7-13 לתקן.
- התקן מתיר לסווג ולטפל בזכויות בנדל"ן, המוחזק על ידי חוכר בחכירה תפעולית, כנדל"ן להשקעה אם ורק אם הנדל"ן היה מקיים אחרת את ההגדרה של נדל"ן להשקעה והחוכר משתמש במודל השווי ההוגן. חלופת סיווג זו קיימת לגבי כל נדל"ן בנפרד.
- **נדל"ן בהקמה או בפיתוח**- נדל"ן שנמצא בתהליך הקמה או פיתוח לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה אינו בתחולת התקן עד שההקמה או הפיתוח מושלמים, והוא מטופל במסגרת תקן חשבונאות מספר 27.
- **נדל"ן בשימוש כפול (Dual-use property)**- במקרה בו נדל"ן מסוים כולל חלק המוחזק לשם הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית, וחלק אחר מוחזק לשימוש בייצור או להספקת סחורות או שירותים, או למטרות מנהלתיות, תטפל הישות בכל חלק בנפרד אם חלקים אלו יכולים להימכר בנפרד (או להיות מוחכרים בנפרד בחכירה מימונית). אם לא ניתן למכור את החלקים בנפרד, הנדל"ן הוא נדל"ן להשקעה, רק אם חלק לא משמעותי מוחזק לשימוש בייצור או בהספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות.
- **הספקת שירותים לדיירים של נדל"ן המוחזק על ידי ישות**- הנדל"ן יטופל כנדל"ן להשקעה, אם השירותים מהווים מרכיב בלתי משמעותי, באופן יחסי, מהסדר בכללותו.
- **העברת אחריות לצדדים שלישיים באמצעות חוזה ניהול**- יש להפעיל שיקול דעת ולבחון בין היתר האם מעמד הבעלים הוא זה של משקיע פאסיבי (נדל"ן להשקעה) או שנותרה לבעלים חשיפה משמעותית להשתנות תזרימי המזומנים המופקים מהנדל"ן (רכוש קבוע).

מדידה בעת ההכרה

נדל"ן להשקעה יוכר בהתאם להוראות סעיפים 16-19 לתקן וימדד לראשונה לפי עלותו:

- העלות של נדל"ן להשקעה שנרכש כוללת את מחיר רכישתו, וכן כל יציאה שניתן לייחס במישרין (לדוגמה: שכר טרחה של יועצים משפטיים, מסי העברה ועלויות עסקה אחרות).

עלות נדל"ן להשקעה בהקמה עצמית היא עלותו במועד בו הושלמה ההקמה או הושלם הפיתוח (בהתאם לתקן חשבונאות מספר 27 שיושם עד למועד זה).

- העלות הראשונית של זכויות בנדל"ן, המוחזק בחכירה, אשר סווגו כנדל"ן להשקעה תקבע בהתאם להוראות לגבי חכירה מימונית בסעיף 20 לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 17.
- עלות נדל"ן להשקעה לא תכלול עלויות תחילה (Start up costs), הפסדים תפעוליים שהתהוו לפני שהנדל"ן להשקעה הגיע לרמת האכלוס המתוכננת או סכומים של בזבז חומרים, עבודה או משאבים אחרים, מעבר לנורמלי שהתהוו בעת הקמת הנדל"ן או בעת פיתוחו.

מדידה לאחר הכרה - בחירה בין מודל השווי ההוגן למודל העלות

התקן מתיר לישויות לבחור בין:

- (1) מודל השווי ההוגן, לפיו נדל"ן להשקעה נמדד, לאחר ההכרה הראשונית, לפי שווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או בהפסד; לבין
 - (2) מודל העלות, המפורט בתקן חשבונאות מספר 27, *רכוש קבוע*. ישות שבחרת במודל העלות נותנת גילוי בביאורים לשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה שלה.
- על הישות ליישם את המודל בו בחרה לגבי כל הנדל"ן להשקעה שלה. אם ישות בחרה לסווג זכויות בנדל"ן, המוחזק בחכירה תפעולית, כנדל"ן להשקעה, עליה ליישם לגבי זכויות אלו את מודל השווי ההוגן ולפיכך עליה ליישם את מודל השווי ההוגן לגבי כל הנדל"ן להשקעה שלה.
- שינוי ממודל אחד למודל אחר מבוצע רק אם תוצאת השינוי היא הצגה נאותה יותר. התקן מצייין כי אין סבירות גבוהה שזה יהיה המקרה בשינוי ממודל השווי ההוגן למודל העלות.

קביעת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

- השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה הוא המחיר שבו הנדל"ן ניתן להחלפה בעסקאות בין מוכר מרצון לבין קונה מרצון, הפועלים בצורה מושכלת, ועליו לשקף את תנאי השוק בתאריך המאזן.
- הראיה הטובה ביותר לשווי הוגן היא, בדרך כלל, מחירים שוטפים בשוק פעיל לנדל"ן דומה באותו מיקום ובאותו מצב והכפוף לחכירה ולחוזים אחרים דומים.
- בקביעת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה, על ישות להימנע ממדידה כפולה של נכסים או התחייבויות, המוכרים במאזן כנכסים נפרדים או התחייבויות נפרדות (לדוגמה, ציוד כמו מעליות או מזגנים מהווה, לעיתים תכופות, חלק בלתי נפרד מהמבנה ונכלל, בדרך כלל, בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה ולא מוכר בנפרד כרכוש קבוע).
- השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אינו משקף יציאה הונית עתידית שתשפר או תרחיב את הנדל"ן וכן אינו משקף את ההטבות העתידיות מיציאה עתידית זו.
- במקרים יוצאי דופן, המתרחשים כאשר ורק כאשר עסקאות בנות-השוואה בשוק הן נדירות ואומדנים מהימנים חלופיים של שווי הוגן אינם זמינים, קיימת עדות ברורה לכך שהישות לא תוכל לקבוע את השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה באופן מהימן ועל בסיס מתמשך (מדובר בנדל"ן להשקעה שמוכר לראשונה ולא לנדל"ן להשקעה אשר נמדד בעבר לפי שווי שוק). במקרים אלו, ישות תמדוד את הנדל"ן להשקעה תוך שימוש במודל העלות שבתקן חשבונאות מספר 27, *רכוש קבוע*, ותיישם את תקן 27 עד למימוש הנדל"ן להשקעה. מדידת נדל"ן להשקעה לפי עלות, מהסיבה שתוארה לעיל, לא תמנע מישות למדוד את יתר הנדל"ן להשקעה שלה לפי מודל השווי ההוגן.
- התקן מעודד, אך אינו מחייב, לקבוע את השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה על בסיס הערכה של מעריך בלתי תלוי, בעל כישורים מקצועיים, רלוונטיים ומוכרים ובעל ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנדל"ן להשקעה המוערך.

גריעת נדל"ן להשקעה

- נדל"ן להשקעה יגרע (יימחק מהמאזן) בעת מימושו (באמצעות מכירה או באמצעות עסקת חכירה מימונית) או כאשר השימוש בו פסק באופן קבוע ולא חזויות הטבות כלכליות עתידיות ממימושו.
- ההפרש בין התקבולים נטו מהמימוש לבין הערך בספרים של הנכס יוכרו ברווח או בהפסד (אלא אם תקן חשבונאות בינלאומי מספר 17 דורש אחרת לגבי מכירה וחכירה חזרה) בתקופת היציאה מכלל שימוש או המימוש.
- התמורה שהישות זכאית לקבל בעת מימוש הנדל"ן להשקעה מוכרת בשווייה ההוגן (שווה ערך למחיר במזומן). ההפרש בין סכום התמורה הנומינלי לבין שווה הערך למחיר במזומן מוכר כהכנסות ריבית, בהתאם לתקן חשבונאות מספר 25, המשקפות את התשואה האפקטיבית בגין יתרת החובה לקבל.
- **פיצוי מצדדים שלישיים** (כגון: פיצוי מחברת ביטוח) בגין נדל"ן להשקעה שערכו נפגע, שאבד או שויתרו עליו ייכלל ברווח והפסד כאשר הישות זכאית לקבל את הפיצוי. עוד קובע התקן כי ירידת ערך או הפסדים המתייחסים לנדל"ן להשקעה, תביעות קשורות לתשלומי פיצויים מצדדים קשורים, תשלומי פיצויים מצדדים שלישיים ורכישה לאחר מכן או הקמה של נכסים חלופיים הם אירועים כלכליים נפרדים (אופן הטיפול במקרים אלו מפורט בסעיף 73 לתקן).

סוגיות נוספות

- **מעברים (שינוי בסיווג)**- מעברים לנדל"ן להשקעה או מנדל"ן להשקעה יבוצעו כאשר, ורק כאשר, קיים שינוי בשימוש, הנתמך בראיות הבאות:
 - (א) התחלת שימוש על ידי הבעלים, לגבי מעבר מנדל"ן להשקעה לנדל"ן בשימוש הבעלים;
 - (ב) התחלת פיתוח מתוך כוונה למכור את הנדל"ן, לגבי מעבר מנדל"ן להשקעה למלאי;
 - (ג) סיום שימוש על ידי הבעלים, לגבי מעבר מנדל"ן בשימוש הבעלים לנדל"ן להשקעה;
 - (ד) תחילת חכירה תפעולית לצד אחר, לגבי מעבר ממלאי לנדל"ן להשקעה; או
 - (ה) סיום הקמה או פיתוח, לגבי מעבר מנדל"ן בהקמה או בפיתוח (שבתחולת תקן חשבונאות מספר 27) לנדל"ן להשקעה.

סעיפים 60-65 בתקן עוסקים בנושאי הכרה ומדידה שיש ליישם כאשר הישות משתמשת במודל השווי ההוגן לנדל"ן להשקעה. כאשר ישות משתמשת במודל העלות, מעברים בין נדל"ן להשקעה, נדל"ן בשימוש הבעלים ומלאי אינם משנים את הערך בספרים של הנדל"ן המועבר ואינם משנים את העלות של אותו נדל"ן לצורכי מדידה או גילוי.

- כאשר לישות התחייבות, אשר נושאת תשואה הצמודה במישרין לשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה, באפשרותה לבחור במודל השווי ההוגן או במודל העלות לגבי אותו נדל"ן להשקעה, והחלופה שנבחרה אינה מחייבת את הישות לגבי יתר הנדל"ן להשקעה שברשותה.

גילוי והצגה

נדל"ן להשקעה יוצג במאזן, בנפרד מיתר הנכסים. התקן מפרט את דרישות הגילוי בסעיפים 74-79. בין היתר דורש התקן לתת גילוי בדבר המודל לפיו בחרה החברה להציג את הנדל"ן להשקעה, השיטות וההנחות המשמעותיות שישמו בקביעת שווי ההוגן והמידה שבה השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מבוסס על הערכה של מעריך בלתי תלוי, בעל כישורים מקצועיים רלוונטיים ומוכרים ובעל ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנדל"ן להשקעה המוערך.

תחילה והראות מעבר

התקן יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן. במועד האימוץ לראשונה של התקן, ישות אשר בוחרת במודל השווי ההוגן תדווח על ההשפעה של אימוץ תקן זה במועד תחילתו כתיאום של יתרת הפתיחה של העודפים לתקופה שבה התקן אומץ לראשונה. התקן מעודד, אך אינו מחייב, להציג מחדש מספרי השוואה אם הישות נתנה גילוי פומבי בעבר (בדוחות הכספיים או בדרך אחרת) לשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה שלה (אם לא ניתן גילוי כאמור, לא יתוקנו מספרי השוואה ויינתן גילוי לעובדה זו).

2. הצעה לתקן חשבונאות מספר 30 בדבר נכסים בלתי מוחשיים

בחודש ספטמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את ההצעה לתקן חשבונאות מספר 30 בדבר נכסים בלתי מוחשיים (להלן – "התקן"). ההצעה האמורה מבוססת על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 בדבר נכסים בלתי מוחשיים וקובעת את הטיפול החשבונאי בנכסים בלתי מוחשיים. התקן פורט את אופן ההכרה, אופן המדידה הראשונית והעוקבת של נכסים בלתי מוחשיים וכן את הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים בגין נכסים בלתי מוחשיים.

התקן צפוי לחול לגבי דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן. להלן עיקרי העקרונות שנקבעו בהצעה:

הגדרה

נכס בלתי מוחשי (Intangible asset) הוא נכס לא כספי, ניתן לזיהוי, חסר מהות פיזית.

ראשית, על הפריט הבלתי מוחשי לעמוד בהגדרת נכס (Asset). נכס הוא משאב, הנשלט על ידי הישות כתוצאה מאירועי העבר ואשר חזויות (expected) לזרום ממנו הטבות כלכליות עתידיות לישות. היכולת של ישות לשלוט בהטבות הכלכליות העתידיות מהנכס הבלתי מוחשי נובעת באופן רגיל מזכויות משפטיות הניתנות לאכיפה בבית משפט. בהיעדר זכויות משפטיות, קשה יותר להוכיח שליטה. עם זאת, יכולת אכיפה משפטית אינה תנאי הכרחי לשליטה מכיוון שישות עשויה לשלוט בהטבות הכלכליות העתידיות בדרך אחרת.

קריטריון הזיהוי של נכס בלתי מוחשי נדרש על מנת להבדיל בין הנכס הבלתי מוחשי לבין מוניטין.

נכס מקיים את קריטריון יכולת הזיהוי בהגדרת נכס בלתי מוחשי כאשר הוא:

- ניתן להפרדה, כלומר ניתן להפריד אותו או לפצל אותו מהישות ולמכור אותו, להעביר אותו, להעניק לו רישיון לשימוש בו, להשכיר אותו או להחליפו, בנפרד או יחד עם חוזה קשור, נכס קשור או התחייבות קשורה;

או

- נובע מזכויות חוזיות או מזכויות משפטיות אחרות, מבלי להתחשב אם זכויות אלה ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהישות או מזכויות וממחויבויות אחרות.

הכרה ומדידה ראשונית

ההכרה בפריט כנכס בלתי מוחשי דורשת מהישות להוכיח שהפריט מקיים את:

- ההגדרה של נכס בלתי מוחשי; וכן
- הקריטריונים להכרה, משמע נכס בלתי מוחשי יוכר, אם ורק אם צפוי (probable) שההטבות הכלכליות העתידיות החזויות שניתן ליחסן לנכס יזרמו אל הישות וכן העלות של הנכס ניתנת למדידה באופן מהימן.

נכס בלתי מוחשי יימדד לראשונה לפי עלות.

באשר לאופן ההכרה והמדידה של נכסים בלתי מוחשיים, התקן מחלק את הנכסים הבלתי מוחשיים לשש קטגוריות עיקריות:

1. נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו בנפרד

עלות הנכס הבלתי מוחשי שנרכש בנפרד תשקף, בדרך כלל, את ההטבות הכלכליות החזויות שגלומות בו, אי לכך קריטריון ההכרה נחשב תמיד כמתקיים במקרים כאמור. כמו כן, עלותו של נכס אשר נרכש בנפרד מהווה כלי מדידה מהימן.

עלות נכס בלתי מוחשי תכלול את מחיר הרכישה, לרבות מסי יבוא ומסי רכישה שאינם מוחזרים וכן עלויות שניתן לייחסן במישרין להכנת הנכס לשימוש המיועד, כאשר מעלות זו ינוכו הנחות מסחריות והפחתות. יש לציין, כי במידה ותשלום עבור נכס בלתי מוחשי נדחה מעבר לתנאי האשראי הרגילים, עלות הנכס תהא הסכום שווה הערך למחיר המזומן.

2. נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו באמצעות מענק ממשלתי

נכס בלתי מוחשי עשוי להירכש ללא תמורה או עבור תמורה סמלית, באמצעות מענק ממשלתי. בהתאם לתקן בינלאומי 20, הדן בטיפול החשבונאי במענקי ממשלה וגילוי על סיוע ממשלתי, קיימות שתי חלופות להכרה בנכס בלתי מוחשי כאמור:

- א. להכיר לראשונה הן בנכס הבלתי מוחשי והן במענק לפי שווי הוגן.
- ב. להכיר בנכס הבלתי מוחשי על פי עלותו, משמע בסכום סמלי, בתוספת כל הוצאה שניתן לייחסה במישרין להכנת הנכס לשימוש המיועד.

3. נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו תמורת נכסים לא כספיים

נכס בלתי מוחשי הנרכש תמורת נכסים לא כספיים יימדד לפי שווי הוגן, אלא אם:

- א. לעסקת ההחלפה אין מהות מסחרית, או
- ב. לא ניתן לאמוד באופן מהימן את שווי הוגן של הנכס שהתקבל ושל הנכס הנמכר.

אם הנכס הבלתי מוחשי הנרכש לא נמדד בשווי הוגן, עלותו תימדד בהתאם לערך בספרים של הנכס הנמכר.

4. נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו במסגרת צירופי עסקים

התקן יוצא מנקודת הנחה כי בעת רכישת נכסים בלתי מוחשיים במסגרת צירוף עסקים, עלות הרכישה (כפי שהוקצתה), מייצגת את השווי הוגן של הנכסים הבלתי מוחשיים וכפופעל יוצא משקפת את הצפי להטבות כלכליות עתידיות. נכס בלתי מוחשי אשר נרכש אגב צירוף עסקים ואינו ניתן למדידה מהימנה יהווה חלק מהמוניטין של העסק הנרכש.

5. מוניטין שנצמח בחברה

מוניטין שנצמח בישות לא יוכר כנכס, שכן מוניטין שנצמח אינו מהווה משאב הניתן לזיהוי (כלומר אינו ניתן להפרדה ולא נובע מזכויות חוזיות או מזכויות משפטיות אחרות) הנשלט על ידי הישות, אשר ניתן למדידה באופן מהימן לפי עלות.

6. נכסים בלתי מוחשיים שפותחו באופן עצמאי

נכסים בלתי מוחשיים אשר מפותחים באופן עצמאי בישות כוללים, בדרך כלל, שני שלבים:

- א. שלב המחקר- הכולל חקירה מקורית ומתוכננת, המבוצעת תוך ציפייה להשגת ידע והבנה מדעים או טכנולוגיים חדשים. העלויות המתהוות אגב שלב המחקר תיזקפנה לרווח והפסד בעת התהוותן.
- ב. שלב הפיתוח- השלב היישומי של ממצאי המחקר או ידע אחר בתוכנית או בעיצוב לצורך ייצור של חומרים, מתקנים, מוצרים, תהליכים, מערכות או שירותים, חדשים או שנעשה בהם שיפור ניכר, המתרחש לפני התחלת ייצור או שימוש מסחריים. ההוצאות אשר מתהוות בשלב הפיתוח, ועומדות בדרישות המנויות בתקן, תהווה לכדי נכס בלתי מוחשי.

מדידה עוקבת

קיימות שתי שיטות למדידת נכס בלתי מוחשי בתקופות עוקבות:

- א. שיטת העלות- נכס בלתי מוחשי יוצג בהתאם לעלותו, בניכוי הפחתה שנצברה ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

ב. שיטת ההערכה מחדש- נכס בלתי מוחשי, שיש לו שוק פעיל, יוצג בסכום משוערך שהוא שוויו ההוגן במועד ההערכה מחדש בניכוי הפחתה שנצברה לאחר מכן ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

תקופת הפחתה ושיטת הפחתה

יש לבחון את אורך החיים השימושיים של הנכס הבלתי מוחשי ולהעריך האם מדובר באורך חיים שימושיים מוגדר או בלתי מוגדר. אורך חיים שימושיים הינו:

א. פרק זמן שלאורכו הנכס חזוי להיות זמין לשימוש על ידי הישות; או

ב. מספר יחידות תפוקה או יחידות דומות, אשר חזויות לנבוע לישות מהנכס.

כאשר אורך החיים של הנכס הבלתי מוחשי מוגדר, יש להפחיתו על פני אורך חייו. כמו כן יבחן מידיי שנה אורך חייו של הנכס, שיטת הפחתתו וכן ערך השייר בגינו. כל שינוי באומדנים האמורים יטופל כשינוי אומדן בדוחות הכספיים.

כאשר אורך חייו של הנכס הבלתי מוחשי אינו מוגדר, הנכס לא יופחת ותיבחן ירידת ערכו מידי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך של הנכס הבלתי מוחשי.

גריעה של נכס בלתי מוחשי

נכס בלתי מוחשי ייגרע בעת מימושו או לחילופין כאשר לא חזויות הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו.

דרישות הצגה וגילוי

התקן מפרט דרישות הצגה וגילוי באשר לנכסים בלתי מוחשיים.

הוראות מעבר

התקן ייושם למפרע, ובאשר לצירופי עסקים, ייושם לגבי צירופי עסקים שהתרחשו ביום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן. לגבי פרויקט מחקר ופיתוח בתהליך אשר נרכש במסגרת צירוף עסקים שהתרחש לפני 1 בינואר 2007 המקיים את הגדרת נכס בלתי מוחשי במועד הרכישה ונזקף כהוצאה במועד הרכישה, הישות תכיר ביום 1 בינואר 2007 בנכס פרויקט מחקר ופיתוח בתהליך.

נכס מחקר ופיתוח יוכר לפי הסכום שהוערך במועד הרכישה בניכוי הפחתה שהייתה נצברת אילו הופחת ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 2006 בהתאם לאורך החיים השימושיים של הנכס ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. סכום התיאום ייזקף ליתרת העודפים ביום 1 בינואר 2007.

ב. חידושים בתקינה אמריקאית

1. מצג עמדה של רשות ניירות ערך בארה"ב מספר 108 בדבר בחינת ההשלכות של טעויות משנים קודמות בעת כימות טעויות בדוחות כספיים של השנה הנוכחית (SAB 108)

מצג העמדה SAB 108 (להלן - ה-SAB) פורסם במטרה להנחות כיצד יש להתחשב בהשפעת הצגה מוטעית, מתקופות קודמות שטרם תוקנה, לצורך כימות הצגה מוטעית בדוחות הכספיים של התקופה הנוכחית. בהתאם להנחיות ה-SAB, נדרשות חברות לכמת הצגות מוטעות תוך שימוש בגישת המאזן ובגישת דוח הרווח והפסד, ולהעריך האם מתקבל, כתוצאה מיישום הגישות, כי הטעות הינה מהותית, לאור בחינת גורמים איכותיים וכמותיים רלוונטיים. ה-SAB אינו משנה את הנחיות SAB 99, לעניין הערכת המהותיות של הצגה מוטעית.

ה-SAB נותן כדוגמה התחייבות הרשומה ביתר בסכום של \$100, כתוצאה מהצגה מוטעית בסך \$20 בחמש השנים האחרונות, ודן בשתי שיטות לכימות ההצגה המוטעית בשנה הנוכחית. השיטה הראשונה מכונה "rollover" (רווח והפסד), לפיה ההשפעה על דוחות השנה הנוכחית הינה סכום ההצגה המוטעית בדוח רווח והפסד (כלומר, \$20). השיטה השנייה מכונה "iron curtain" (מאזן), לפיה ההשפעה על דוחות השנה הנוכחית הינה סכום ההצגה המוטעית ביתרת הסגירה במאזן השנה הנוכחית (כלומר, \$100). ה-SAB מדגיש כי שיטת ה"rollover" עלולה להוביל למצב שבו הצגה מוטעית מצטברת עד אשר תהיה גבוהה מדי, כך שלא תהיה אפשרות לתקן את ההשפעה בשנה אחת, ועל כן טעויות יישארו במאזן. עם זאת, שיטת ה-"iron curtain" אינה לוקחת בחשבון תיקון הצגות מוטעות מתקופות קודמות בשנה הנוכחית. מנתוני הדוגמה, אם סכום של \$80, הצגה מוטעית מתקופות קודמות, יתוקן בשנה השוטפת, דוח רווח והפסד יכלול טעות של \$80 אך המאזן לא יכלול טעות. על מנת למנוע פרקטיקה מגוונת בכימות הצגות מוטעות, ובמטרה להתגבר על חולשות השיטות שתוארו, הוחלט כי חברות יידרשו ליישם את שתי השיטות יחד, ובמידה ויתקבל באחת מן השיטות, כי ההצגה המוטעית הינה מהותית יידרשו התאמות.

תיקון טעויות

ה-SAB מציין כי תיקון דוחות השנה הנוכחית בגין טעות מהותית, שכוללת השפעה בגין תקופות קודמות, עלול להוביל לתיקון הדוחות הכספיים לתקופות קודמות, גם אם ההצגה המוטעית המהותית בתקופות הקודמות הוערכה כלא מהותית. בהמשך לדוגמה שתוארה, בהנחה שהטעות בסך \$100 נקבעה כמהותית בשנה הנוכחית. במקרה זה, הדוחות הכספיים של התקופות הקודמות יתוקנו, על אף שנקבע כי ההצגה המוטעית אינה מהותית ביחס לתקופות הקודמות. לפי הוראות ה-SAB, התיקון ייעשה במועד הגשת הדוחות הכספיים העוקבים (הכוללים מספרי השוואה של תקופות קודמות), תוך מתן גילוי נאות.

ה-SAB מספק דרישות לגבי הצגות מוטעות שלא זוהו בעבר, הנחיות לגבי אימוץ לראשונה של התקן, ודרישות גילוי נוספות.

הוראות ה-SAB יחולו לתקופות שנתיות המסתיימות לאחר 15 בנובמבר 2006, לגבי חברות הכפופות להנחיות ה-SEC. על חברות פרטיות זרות המציגות את דוחותיהן העיקריים הכספיים שלא על בסיס U.S. GAAP, לשקול כיצד ישפיע אימוץ ה-SAB על דוחותיהן הראשיים ועל ביאור ההתאמה ל-U.S. GAAP, כיוון שיתכן שההשפעה המצטברת המתאפשרת על ידי ה-SAB, לא תתאפשר על ידי הרשויות המקומיות של אותן חברות לצורך הכנת הדוחות הראשיים שלהן.

2. תקן חשבונאות אמריקאי מספר 157 בדבר מדידת שווי הוגן (FAS 157)

בחודש ספטמבר, 2006 פירסם המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות (ה-FASB) את תקן חשבונאות "fair value measurements"-FAS 157 (להלן-**התקן**). התקן קובע הגדרה אחת מקיפה לשווי הוגן, קובע מסגרת למדידת שווי הוגן ודורש מתן גילויים נוספים בנוגע למדידת שווי הוגן. תקן זה ייושם רק בנוגע למדידות שווי הוגן אשר נדרשות או מותרות על פי תקני חשבונאות אחרים קיימים, למעט תשלום מבוסס מניות ומדידות אשר דומות אך אינן מיועדות להוות שווי הוגן (לדוגמה מלאי). התקן צפוי להגדיל את העקביות במדידות אלה.

הגדרת שווי הוגן

התקן מגדיר שווי הוגן כמחיר שיתקבל ממכירת נכס או שישולם תמורת העברת התחייבות בעסקה סדירה בין משתתפים בשוק, במועד המדידה. (למעשה מדובר ב-exit-price).

טכניקות הערכת שווי

בהתאם לפרקטיקת ההערכה, התקן מזהה שלוש גישות להערכת שווי:

- גישת השוק, העושה שימוש במחירים נצפים ונתונים אחרים הנגזרים מעסקאות הכוללות נכסים או התחייבויות זהים או ניתנים להשוואה.
- גישת ההכנסות, העושה שימוש בטכניקות הערכת שווי לצורך המרת הטבות ועלויות עתידיות, בדרך כלל בצורת תזרים מזומנים לערך נוכחי (לדוגמה: היוון תזרימי מזומנים או מודל בלק ושולס).
- גישת העלות, העושה שימוש באומדני העלות להחלפת הנכס.

התקן קובע שלא בכל מקרה ניתן לעשות שימוש בכל אחת מהגישות הללו ויהיה צורך במעריכי שווי על מנת לקבוע איזה גישה ליישם. כמו כן, שינוי בשיטת הערכה מהווה שינוי באומדן חשבונאי ואינו שינוי במדיניות חשבונאית.

היררכיית שווי הוגן

התקן מגדיר היררכיית שווי הוגן "fair value hierarchy" בעלת שלוש רמות בהתייחסו לאמינות הנתונים (inputs) המשמשים להערכת השווי. התקן קובע שכל שרמת האמינות של הנתונים היא נמוכה יותר, כך דרישות הגילוי יהיו מחמירות יותר. במידה והנתונים המשמשים לצורך הערכת השווי הם מדרגות אמינות שונות, התקן קובע שעל מנת לקבוע את רמת האמינות הכוללת יש לקחת בחשבון את הנתון בעל דרגת האמינות הנמוכה ביותר אשר הוא משמעותי לצורך מדידת השווי הוגן.

דרישות נוספות

התקן מפרט דרישות באשר למדידת שווי הוגן של התחייבויות, מניות מוגבלות וכו' ומתייחס לנתונים שיש להביאם בחשבון במדידה זו. כמו כן, התקן מבטל את האיסור הקיים בפרסום EITF 02-3 באשר להכרה ברווח ביום הראשון (Day one Gains) בגין מכשירים נגזרים בתנאים מסוימים (לגבי נושא זה קיימות הוראות מעבר ספציפיות).

התקן דורש גילויים נרחבים, בדרך כלל גם בדוחות ביניים, בנוסף על דוחות שנתיים. הגילויים יוצגו בנפרד עבור כל קטגוריה משמעותית של נכסים והתחייבויות. הגילויים כוללים בין היתר את גילוי השווי הוגן למועד הדיווח עבור נכסים והתחייבויות שנמדדים בשווי הוגן באופן שוטף ומדידת שווי הוגן במהלך התקופה והנסיבות למדידה זו עבור נכסים והתחייבויות שנמדדים בשווי הוגן לא באופן שוטף (לדוגמה, לצורך ירידת ערך). כמו כן, נדרש לתת גילוי לרמת המדידה בהתאם להיררכיה ובמקרים מסוימים להרחיב את הגילוי כאשר מדובר ברמה 3 (הרמה הנמוכה ביותר).

מועד תחילה

התקן יחול על מדידות שווי הוגן, אשר נדרשות או מותרות על ידי תקני חשבונאות אחרים, החל מהדוחות הכספיים לתקופות שמתחילות לאחר 15 בנובמבר 2007. ישום מוקדם מתאפשר במידה שדוחות כספיים שנתיים או לתקופות ביניים טרם פורסמו.

3. נייר עמדה בדבר שינוי בתנאי מענקים מבוססי מניות כחלק משינוי במבנה ההון (FSP FAS 123R-5)

במהלך חודש אוגוסט, 2005 פורסם נייר עמדה FSP FAS 123R-1 שדחה לתקופה בלתי מוגבלת בזמן את תאריך התחילה של פסקאות A230-A232 של FAS 123R תשלום מבוסס מניות, ודרש מחברות ליישם את הוראות ההכרה והמדידה של התקן לאורך כל חיי המכשיר, אלא אם המכשיר שונה כאשר המחזיק כבר אינו עובד החברה. כלומר, תשלום מבוסס מניות שהוענק לעובד וטופל לראשונה בהתאם להוראות FAS 123R, ימשיך להיות מטופל בהתאם להוראות התקן לאורך כל חיי המכשיר, אלא אם תנאיו שונו כאשר המחזיק במכשיר כבר אינו עובד. שינויים בתנאים כאשר המחזיק כבר אינו עובד יטופלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים (GAAP) אחרים.

לאחר פרסום נייר עמדה FSP FAS 123R-1, עלתה השאלה האם ישות שמבצעת שינוי במבנה ההון חייבת, בכל המקרים, להעריך מחדש האם ההכרה והמדידה של המכשיר שהמחזיק בו כבר אינו עובד יטופלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים אחרים ולא בהתאם להוראות FAS 123R.

העמדה שנקבעה בנייר העמדה

לגבי מכשירים שהוענקו במקור כתגמול עובדים ולאחר מכן שונו תנאיהם, והשינוי בתנאים הוא רק כדי לשקף שינוי במבנה ההון שהתרחש כאשר המחזיקים כבר אינם עובדים, לא יחול שינוי בהכרה ובמדידה של מכשירים אלה, במידה ושני התנאים להלן מתקיימים:

א. אין גידול בשווי ההוגן של המענק (או ביחס בין הערך הפנימי לתוספת המימוש של המענק), או מנגנון האנטי דילול אינו מתווסף לתנאי המענק כחלק משינוי מבני.

ב. כל המחזיקים של סוג מסוים של מכשירים הוניים (לדוגמה, אופציות למניות) מטופלים באותה צורה.

תאריך תחילה והוראות מעבר

הוראות נייר העמדה יחולו בתקופת הדיווח הראשונה המתחילה לאחר התאריך שבו מפורסם נייר העמדה באתר ה-FASB. במידה וישות לא יישמה את הוראות נייר העמדה בעבר, היישום יהיה בדרך של הצגה מחדש. יישום מוקדם מותר בתקופות לגביהן לא פורסמו עדיין דוחות כספיים.

מיסים

א. היערכות לתום שנת המס

1. תשלום המס לשנת 2006

1.1 כיצד להימנע מתשלום ריבית והפרשי הצמדה בגין חוב למס הכנסה

בכדי לא לשלם הפרשי הצמדה וריבית, מומלץ לערוך דוחות מס משוערים ולהשלים את הפער בין המקדמות ששולמו לבין חבות המס בפועל עד ה-31 לינואר 2007.

נישום מחויב בריבית בשיעור 4% ובהפרשי הצמדה בגין חובו למס הכנסה. ריבית והפרשי הצמדה כאמור נצברים החל מתום שנת המס, ואינם מותרים בניכוי.

בכדי לא לשלם הפרשי הצמדה וריבית, מומלץ לערוך דוחות מס משוערים ולהשלים את הפער בין המקדמות ששולמו לבין חבות המס בפועל עד ה-31.1.2007.

יחד עם זאת, נכללו בהוראות הפקודה הקלות כדלהלן:

- בגין סכום מס, שישולם בחודש הראשון שלאחר תום שנת המס, זכאי הנישום לפטור ממלוא הפרשי הצמדה וריבית, כאמור לעיל.
- בגין סכום מס, שישולם בחודש השני שלאחר תום שנת המס, זכאי הנישום לפטור ממחצית הפרשי הצמדה וריבית.
- בגין סכום מס, שישולם בחודש השלישי שלאחר תום שנת המס, זכאי הנישום לפטור מרבע הפרשי הצמדה וריבית.

1.2 מקדמות בגין הוצאות עודפות

במידה ובמהלך שנת המס לא התבצע קיזוז של מלוא המקדמות בגין הוצאות עודפות, כנגד המקדמות השוטפות, יש לבצע את הקיזוז הנ"ל כנגד המקדמה השוטפת האחרונה.

בנוסף, בעריכת דוחות המס המשוערים, בייחוד במקרים בהם לא צפויה הכנסה חייבת בשנת המס 2006, רצוי לבדוק האם שולמו מספיק מקדמות על חשבון הוצאות עודפות. במידה ולא, יש לדווח ולשלם עד ליום 15 בינואר 2007.

אי תשלום מקדמות בגין הוצאות עודפות כאמור עלול לגרום חיוב בהפרשי הצמדה, ריבית וקנסות.

1.3 מקדמה בשל הכנסות חוץ ורווחי הון מניירות ערך סחירים

מקדמות בגין הכנסות חוץ שאינן רווחי הון מניירות ערך סחירים יחיד, שהיו לו "הכנסות חוץ", שהן חלק ממחזור העסקאות כמשמעותו בחוק מע"מ, אשר לא נוכה מהן מלוא המס במקור וחלים עליהן שיעורי מס מופחתים כגון: הכנסות משכ"ד, דיבידנד וכו', חייב בתשלום מקדמה בשל הכנסות החוץ כאמור.

תשלום המקדמה בגין "הכנסות חוץ" שאינן פטורות ממס בישראל בשנת 2006, ייעשה עד ליום 30 באפריל 2007 ויצורף לו דוח שבו יפורט אופן חישוב המקדמה השנתית. המקדמה תחושב על ידי הכפלת ההכנסה בשיעור המס החל.

מקדמות בגין רווחי הון מניירות ערך סחירים

במסגרת תיקון 147 לפקודת מס הכנסה, תוקן סעיף 91 לפקודת מס הכנסה, הקובע, בין היתר, את חובת הדיווח על רווח הון הנובע ממכירת נכסי הון ואת החובה לתשלום מקדמה בגין רווח הון בתוך 30 יום ממועד המכירה.

בהתאם נקבע, כי נישום המוכר ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה או יחידות בקרן נאמנות, אשר במכירתם לא נוכה במקור מלוא המס החל על המכירה, יגיש דוח מקדמה על רווח הון מדי חצי שנה, ביום 31 ביולי וביום 31 בינואר של כל שנת מס, בשל מכירה של ניירות ערך בששת החודשים שקדמו לחודש שבו חל יום הדיווח, וזאת, במקום הדיווח בתוך 30 יום בגין כל מכירה ומכירה. נראה כי תיקון זה גובר על תשלום מקדמות בגין

על כן, יש לבחון האם במהלך המחצית השנייה של שנת 2006 בוצעו מכירות של ניירות ערך ויחידות בקרנות נאמנות אשר לא נוכה מהן מלוא המס במקור כאמור ולהיערך ולבצע את הדיווח האמור.

עוד נזכיר בעניין זה, כי היות שבהליך קביעת המקדמות לשנת המס 2006 של חברות שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חלות בקביעת הכנסתן נכללו רווחים מניירות ערך סחירים שחויבו מכח סעיף 6 לחוק התיאומים בשנים קודמות, עלול להיווצר מצב של הטלת "כפל מקדמה" על אותה הכנסה.

להלן הכללים, שפרסמה רשות המסים ב- 2 ביולי 2006, החלים על דיווח על רווח מניירות ערך סחירים:

- הדיווח ייעשה באמצעות הודעה למחלקת הגבייה בפקיד השומה ויתייחס רק לגבי ניירות ערך מהם לא נוכה מלוא המס במקור.
- ההודעה תתייחס אך ורק אל ניירות ערך סחירים שמלוא המס המתחייב על מכירתם לא נוכה במקור במועד המכירה.
- ההודעה תפרט את סך התמורות מכל המכירות שבוצעו בתקופה (מספר אחד מסכום), סך כל הרווחים מניירות ערך שנמכרו בתקופה, סך כל ההפסדים מניירות ערך שנמכרו בתקופה, סך הרווח או ההפסד נטו (לאחר קיזוז ההפסדים מהרווחים), כשהוא ממוין לפי שיעורי המס הרלוונטיים ואת סכום המקדמה לתשלום, כפי שהיא עולה מהפירוט לעיל.
- במסגרת ההודעה וחישוב הרווח והמקדמה ניתן לקזז רק הפסדי הון שטרם קוזזו מרווחים אחרים עד תום תקופת הדיווח אליה מתייחסת ההודעה.
- בדיווח המבוצע בשל התקופה שעד 30.6 לא ניתן לקזז הפסדים מניירות ערך שנוצרו (באותה תקופה) בחשבון ניירות ערך אחר שבו מבוצע קיזוז שוטף של הפסדים מרווחים לצורכי ניכוי מס במקור (כגון: חשבון בבנק בישראל), אלא אם ניתן אישור פקיד השומה לכך. אישור כאמור יותנה בדיווח על רווח/הפסד ותשלום מקדמה גם בחשבון ממנו נבעו ההפסדים שקוזזו, ללא קיזוז אותו הפסד שכבר קוזז במסגרת הדיווח הקודם.

1.4 מנגנון דיווח מקוצר על הכנסות מחו"ל

במטרה לשמור על הזכאות לפטור מהגשת דוח שנתי של יחידים תושבי ישראל העומדים בתנאי תקנות הפטור מהגשת הדוח, אולם, מחויבים בהגשת הדוח היות ובידם הכנסות שמקורן מחוץ לישראל, נקבע בחוזר מס הכנסה 23/2004 מיום 20 לאוגוסט 2004 מנגנון "דיווח מקוצר".

יחידים החייבים בהגשת דוח, חברות וגופים אחרים לא יוכלו לדווח על הכנסותיהם מחו"ל באמצעות מנגנון הדיווח המקוצר.

את הדיווח ותשלום המס בגין הכנסות מחו"ל יש לבצע אחת לשנה ב- 30 באפריל של שנת המס העוקבת.

2. בחירת המסגרת הארגונית ומימון פעילותה

בתום שנת המס ולקראת שנת המס החדשה, יש להידרש למספר סוגיות באשר למסגרת הארגונית של העסק. בין היתר, יש לבחון את צורת ההתאגדות אשר תביא למינימום את חבות המס של הנישום. כמו כן, יש לתכנן את מבנה ההון בעסק לשנה הבאה בהתחשב במגבלות הקבועות בפקודת מס הכנסה ובחוק התיאומים בשל אינפלציה.

2.1 שיקולים בבחירת המסגרת הארגונית

בחירה נכונה של המסגרת הארגונית עשויה לסייע בהפחתת נטל המס. בחירה כאמור, כרוכה בבדיקת מכלול רב של היבטים. להלן נעמוד על ההיבטים העיקריים אותם יש לשקול.

חברה	יחיד	
שיעור המס על הכנסות שוטפות ועל רווח הון ריאלי שנצמח עד 31.12.2002 (להלן בידיעון זה - "המועד הקובע"):	29% בשנת המס 2007 (יופחת עד ל-25% בשנת המס 2010) על הכנסות החברה. בנוסף יחול מס בשיעור 20% על דיבידנד ליחיד (25% לבעל מניות מהותי). משמע, בעל מניות מהותי ישא בנטל מס של 46.75% בשנת המס 2007.	מס פרוגרסיבי עד 48% בשנת המס 2007. (יופחת עד ל-44% בשנת המס 2010)
שיעור המס על רווח הון ריאלי שנצבר החל מהמועד הקובע:	מס בשיעור 25% בחברה, ובנוסף נטל מס של 25% על דיבידנד ליחיד (בעל מניות מהותי). נטל מס כולל של 43.75%.	מס בשיעור של 20%, למעט במקרה של מכירת מניות כאשר המוכר הנו בעל מניות מהותי ¹ , אזי 25%
הפסדים עסקיים:	ניתן לקזז כנגד הכנסות מכל מקור בשנה השוטפת. הפסדים מועברים יותרו בקיזוז רק כנגד הכנסות עסקיות או רווח הון בעסק.	
זיכויים וניכויים אישיים:	אין זכאות לניכויים וזיכויים כאמור.	זכאי לשורה ארוכה של זיכויים וניכויים בהתאם למצבו האישי.
ביטוח לאומי:	הכנסות חברה אינן חייבות בתשלום דמי ביטוח לאומי.	יחיד חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי ומס בריאות עד תקרה ² מסוימת. החיוב יכול להגיע עד לשיעור של 17.68% בהתאם למעמדו של העובד. רווח הון אינו חייב בביטוח לאומי.
קבלת הטבות על פי חוקי העידוד:	זכאית כמעט לכל ההטבות הניתנות על פי חוקי העידוד.	אינו זכאי למרבית ההטבות שבחוקי העידוד.
מכירת המוניטין של העסק:	ניתן למכור מוניטין שלא שולם בעד רכישתו (ללא החלוקה הלינארית) ולהתחייב במס בשיעור 25%.	ניתן למכור מוניטין שלא שולם בעד רכישתו ליחיד (ללא החלוקה הלינארית) ולהתחייב במס בשיעור 20%.

¹ בעל מניות מהותי - מי שמחזיק במישרין או בעקיפין לבדו או יחד עם אחר, ב-10% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה בחבר בני-אדם.

² התקרה נכון לכתיבת שורות אלו הינה 35,760 ש"ח.

2.2 "חברה משפחתית"

חברה תחשב ל"חברה שקופה", על פי טיוטת התקנות שטרם נכנסו לתוקפן, בהתקיים כל התנאים הבאים:

- החברה אינה ציבורית ולא ניתן לשנותה לכזו, לפי תקנונה.
- מספר בעלי מניותיה אינו עולה על 50 (או יותר באישור הנציב).
- כל בעלי מניותיה הם יחידים תושבי ישראל.
- מניותיה הן מאותו סוג, למעט מניות הצבעה.
- הזכות לרווחי החברה מוקנית מכוח מניות בלבד, זכותו של בעל המניות לרווחים זהה לזכותו לנכסי החברה בעת פירוקה.
- החברה אינה "מוסד כספי".

בחברה שכל בעלי מניותיה הם בני משפחה אחת, ניתן היה לבקש כי תיחשב לחברה משפחתית. במידה והוגשה בקשה כאמור ייחוסו הכנסותיה של החברה, והפסדיה לנישום המייצג, שהוא אחד מבעלי המניות בחברה.

עם התקנת תקנות בנוגע למעמדה של חברה שקופה (להלן - "**תקנות חברה שקופה**"), יתבטל מעמדה של חברה משפחתית ובמקביל, יקבע מעמד חדש של "חברה שקופה" כאשר התחולה היא ממועד התקנת תקנות חברה שקופה. נכון למועד כתיבת שורות אלו, טרם הותקנו תקנות חברה שקופה.

חברה משפחתית תהפוך לחברה שקופה ביום תחילתן של ההוראות לקיומה של החברה השקופה, אלא אם ביקשה מפקיד השומה, בתוך 60 ימים מהמועד האמור, שלא להיחשב כחברה שקופה, או אז תיחשב לחברה "רגילה". הוראה זו לא תחול על חברות שהוקמו לפני ה-1 בינואר 2003 וביקשו להיחשב כחברות משפחתיות החל מ-1 בינואר 2003. עם כניסת התקנות לתוקף חברות כאמור ייחשבו לחברות "רגילות".

כיוון שעדיין לא הותקנו התקנות בעניין החברה השקופה נכון למועד כתיבת שורות אלו, הרי שלקראת שנת המס 2007, ניתן לבקש להיחשב כחברה משפחתית וככל שלא ייכנסו לתוקפן ההוראות הרלבנטיות, מעמד החברה יהיה של חברה משפחתית.

2.3 מבנה ההון בעסק

בעת ההערכות לסוף שנה, מומלץ לתכנן את מבנה ההון לשנה הבאה. בפני בעל המניות בחברה עומדות מספר אפשרויות למימון עסקו. בין היתר, ניתן לממן את פעילות העסק בעזרת הלוואה, שטר הון והון מניות.

בעת ההערכות לסוף שנה, מומלץ לתכנן את מבנה ההון לשנה הבאה. בפני בעל המניות בחברה עומדות מספר אפשרויות למימון עסקו. בין היתר, ניתן לממן את פעילות העסק בעזרת הלוואה, שטר הון והון מניות.

לבחירה בכל אחת מהאפשרויות הללו קיימות השלכות על אפשרות משיכת ההשקעה, על חישוב התוספת או הניכוי בשל אינפלציה בידי בעל העסק ובידי החברה, השלכות אפשריות לחיוב במע"מ בגין הפרשי הצמדה וריבית וכו'.

כך לדוגמה, בתנאים מסוימים, הכנסו מריבית והפרשי הצמדה יהיו פטורות ממס בידי בעל שליטה בחברה בגין הלוואה שהוא נתן לה, וברמת החברה הוצאות אלו יותרו בניכוי.

2.4 היבטי מע"מ בהנפקת שטר הון ומתן הלוואה

הלוואה מאת עוסק כנגד הנפקת שטר הון הינה עסקה של מתן אשראי, לעניין מע"מ, ויחולו עליה הכללים הרגילים לעניין מתן אשראי. אולם, אם מקבל האשראי הוא עוסק, ושטר ההון שהנפיק כנגד הלוואה שקיבל, נחשב אצלו כהון עצמי לעניין חוק התאומים - הלוואה זו לא תחשב כעסקת מתן אשראי החייבת במע"מ.

נדגיש כי על מקבל האשראי להיות עוסק, הרשאי לנכות את מס התשומות הכרוך בקבלת האשראי, כלומר שההלוואה שימשה אותו לעסקה חייבת במע"מ.

3 הגשת דוחות מס לשנת 2005

מוצע להגיש דוחות מס לשנת 2005, עד ליום 31 בדצמבר 2006. זאת מכיוון ששומה עצמית הופכת לשומה סופית בתוך 3 שנים מתום שנת המס שבה הוגש הדוח.

שומה - מוצע להגיש דוחות מס לשנת 2005 עד ליום 31 בדצמבר 2006. זאת מכיוון ששומה עצמית הופכת לשומה סופית בתוך 3 שנים מתום שנת המס שבה הוגש הדוח.

מקדמות - במידה והדוח לשנת 2005 יוגש לפני תום שנת 2006 הרי ש"השנה הקובעת" לעניין קביעת המקדמות לשנת 2007 תהיה שנת 2005 ולא 2004 ובכך עשוי להיות יתרון לנישומים שרווחיותם ירדה בשנת 2005 לעומת שנת 2004.

4. הוראות חוק הדורשות התייחסות מיוחדת בעת חישוב ההכנסה החייבת

4.1 החלפת ציוד

• החלפת ציוד - רווח הון במכירת הנכס המוחלף

- כאשר נמכר נכס ונוצר רווח הון ניתן לדחות את תשלום המס החל על רווח הון זה. כדי לדחות את תשלום המס על רווח הון יש לקיים את התנאים הבאים:
 - מדובר בנכס בר פחת אשר בבעלות הנישום.
 - נרכש נכס אחר לחילוף נכס בר פחת.
 - הרכישה של הנכס החדש התבצעה בתוך תקופה של 4 חודשים לפני המכירה ועד 12 חודשים לאחריה.
 - הנכס החדש נרכש במחיר העולה על יתרת המחיר המקורי של הנכס הישן.

ניתן לדחות את תשלום המס על רווח הון ממכירת הנכס הישן כאשר:
- מדובר בנכס בר פחת אשר בבעלות הנישום;
- נרכש נכס אחר לחילוף נכס בר פחת;
- הרכישה של הנכס החדש התבצעה בתוך תקופה של 4 חודשים לפני המכירה ועד 12 חודשים לאחריה;
- הנכס החדש נרכש במחיר העולה על המחיר המופחת של הנכס הישן;

דחיית המס נעשית בדרך של הקטנת עלות הנכס הנרכש, לעניין חישוב רווח הון ולעניין חישוב פחת בעתיד. ניתן לדחות את תשלום המס בגין מלוא הרווח (כולל בגין רווח אינפלציוני), או בגין הרווח הריאלי בלבד.

ככלל רצוי לדחות את הרווח הריאלי בלבד, על מנת שלא להקטין את סכום הפחת לו זכאי הנישום, כנגד הקטנת תשלום מס בשיעור מופחת על רווח ההון האינפלציוני. ובמיוחד, רצוי לעשות זאת לגבי רווח הון הנובע מנכסים שהפחת בגינם לא מוכר במלואו כמו כלי רכב פרטיים.

רווח ההון הנדחה שנצבר עד ל-31 לדצמבר 2002 ימוסה בעתיד בשיעורי המס המלאים שחלו לגבי אותו חלק מרווח ההון, קרי, מס חברות לחברה³ ומס שולי ליחיד.

• החלפת ציוד - הפסד הון במכירת הנכס המוחלף

- בעסק בו נוצר הפסד הון במכירת ציוד או מכונות שהוחלפו בחדשים, ניתן בתנאים מסוימים לתבוע את הפסד ההון בניכוי מההכנסה החייבת של אותה שנה. הסכום שיותר לניכוי כהוצאה פירותית הוא הנמוך מבין הפסד ההון של הנכס שהוחלף או עלות הנכס שנרכש.

הפסדים

• הפסד עסקי - עקרונות קיזוז

- בשנת המס השוטפת ניתן לקזז הפסד עסקי שוטף כנגד הכנסה מכל מקור. הפסדים עסקיים המועברים משנים קודמות ניתנים לקיזוז רק כנגד הכנסות מעסק או ממשלח יד, לרבות רווח הון או שבח בעסק או במשלח יד בלבד.

בשנת המס השוטפת ניתן לקזז הפסד עסקי שוטף כנגד הכנסה מכל מקור.

• קיזוז הפסדים עסקיים או הוניים כנגד רווחי הון

- הפסד הון שוטף או מועבר ניתן לקזז כנגד רווח הון, כאשר הנישום רשאי לקבוע את סדר קיזוז הפסדי ההון.

³ ראה שיעורי המס לשנים 2007-2010 בסעיף 17 בידיעון זה.

- הפסד עסקי - עקרונות קיזוז

בשנת המס השוטפת ניתן לקזז הפסד עסקי שוטף כנגד הכנסה מכל מקור.

בשנת המס השוטפת ניתן לקזז הפסד עסקי שוטף כנגד הכנסה מכל מקור. הפסדים עסקיים המועברים משנים קודמות ניתנים לקיזוז רק כנגד הכנסות מעסק או ממשלח יד, לרבות רווח הון או שבח בעסק או במשלח יד בלבד.

- קיזוז הפסדים עסקיים או הוניים כנגד רווחי הון

הפסד הון שוטף או מועבר ניתן לקזז כנגד רווח הון, כאשר הנישום רשאי לקבוע את סדר קיזוז הפסדי ההון.

ניתן שלא לקזז הפסדים עסקיים כנגד סכום רווח ההון האינפלציוני החייב במס בשיעור של 10% בלבד. שכן, בעוד שהפסד הון יקוזז מסכום אינפלציוני חייב ביחס של 1:3.5, הפסד עסקי יקוזז מול הסכום האינפלציוני החייב ביחס של 1:1. סכום אינפלציוני פטור לא יקוזז כנגד הפסדים.

לבקשת הנישום, ניתן יהיה לא לקזז הפסד עסקי כנגד רווח הון שהוא סכום אינפלציוני או כנגד רווח הון, ריבית או דיבידנד, אם שיעור המס החל עליהם נמוך מ-20%.

- הפסד מהשכרת בנין

הפסד שהיה לאדם מהשכרת בנין ניתן לקזז כנגד הכנסה מאותו בנין בשנים הבאות לרבות הכנסה ממכירת אותו הבנין.

- הפסדים שנוצרו בעסק אחר

ניתן לקזז הפסדים שנוצרו בפעילות אחת עם רווח שנוצר בפעילות אחרת כל עוד שתי הפעילויות תחת מסגרת משפטית אחת.

ניתן לקזז הפסדים שנוצרו בפעילות אחת עם רווח שנוצר בפעילות אחרת בתנאי ששתי הפעילויות תחת מסגרת משפטית אחת, למרות שהפעילויות בעלות אופי שונה. כך למשל אין מניעה לקזז הפסד מיצור תעשייתי מרווח מעסק מסחרי כל עוד שני העסקים תחת מסגרת משפטית אחת.

לא ניתן להעביר הפסדים כנגד רווחים בין שתי ישויות משפטיות שונות אלא אם החוק מאפשר זאת ובתנאים שנקבעו בחוק, כמו במקרים של חברה משפחתית (קיזוז בידי הנישום המייצג), שותפויות (ההפסד נחשב הפסדו של השותף), אגודות חקלאיות, או דוחות מס מאוחדים (אותם רשאיות להגיש רק חברות תעשייתיות, בהתאם לקיומם של קריטריונים שנקבעו בחוק לעידוד התעשייה).

נדגיש כי רכישת חברה בעלת הפסד תוך הזרמת עסקי הרוכש לתוכה, או העברת פעילות עסקית מחברה לחברה קשורה וכל זאת לצורך ניצול הפסדיה בלבד, עשויה להיחשב על ידי רשויות המס כעסקה מלאכותית ולהביא לסיווג שונה של העסקה לצורך מס, כפי שהודגש לאחרונה בפסיקה.⁴

- הפסד במוסד כספי

הפסד שוטף שנוצר למוסד כספי בחישוב הכנסתו למס רווח, ניתן לקיזוז כנגד השכר שבגיניו שולם מס שכר. מס השכר ששולם על חלק השכר שקוזז, יוחזר למשלם.

הפסד שוטף שנוצר למוסד כספי ניתן לקיזוז כנגד השכר שבגיניו שולם מס שכר. מס השכר ששולם על חלק השכר שקוזז, יוחזר למשלם.

⁴ ע"א 3415/97 פקיד שומה למפעלים גדולים נגד יואב רובינשטיין ושות' חברה לבנין פתוח ומימון בע"מ מיום 31 ביולי 2003.

• הפסד מחו"ל בידי תושב ישראל

הפסד ממקורות פסיביים בחו"ל (ריבית, הפרשי הצמדה, דיבידנד, דמי שכירות או תמלוגים שאינם הכנסה מעסק או ממשלח יד) יקוזז רק כנגד הכנסות פסיביות בחו"ל. יתרה שלא קוזזה תועבר לשנים הבאות ותקוזז כאמור.

ואולם, הפסד מדמי שכירות מהשכרת בנין שמקורו בפחת שלא נוכה יותר בקיזוז גם כנגד רווח הון במכירת אותו בנין.

הפסד מעסק או משלח יד בחו"ל יותר בקיזוז בסדר הבא: כנגד הכנסה חייבת לרבות רווח הון מחו"ל, הכנסה חייבת פסיבית מחו"ל. היתרה תועבר לשנים הבאות ותקוזז כנגד הכנסה מעסק או משלח יד בחו"ל, לרבות רווח הון בעסק או משלח יד בחו"ל.

הפסד מעסק בחו"ל שהשליטה בו וניהולו מופעלים בישראל, (להלן - "עסק נשלט") שלא ניתן לקיזוז בשנה בה נוצר ההפסד כאמור לעיל יקוזז, לפי בקשת הנישום, כנגד הכנסה חייבת שהופקה או שנצמחה בישראל באותה שנת מס, לרבות בשנים הבאות.

במידה וקוזז הפסד מעסק נשלט כנגד הכנסה בישראל, לא ינתן זיכוי בגין מיסי חוץ כנגד מיסי ישראל, בשנתיים שקדמו לשנת המס שבה קוזז ההפסד ובחמש השנים שלאחריה, בזו אחר זו, עד גובה ההפסד שקוזז כאמור.

הפסד הון בחו"ל יקוזז תחילה כנגד רווח הון מחוץ לישראל והיתרה כנגד רווח הון או כנגד שבח מקרקעין בישראל.

• רווחי והפסדי הון ממכירת ניירות ערך ומניירות ערך זרים

במסגרת תיקון 147 לפקודת מס הכנסה, תוקן סעיף 91 לפקודת מס הכנסה, הקובע, בין היתר, את חובת הדיווח על רווח הון הנובע ממכירת נכסי הון ואת החובה לתשלום מקדמה בגין רווח הון בתוך 30 יום ממועד המכירה.

בהתאם נקבע, כי נישום המוכר ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה או יחידות בקרן נאמנות, אשר במכירתם לא נוכה במקור מלוא המס החל על המכירה, יגיש דוח מקדמה על רווח הון מדי חצי שנה, ביום 31 ביולי וביום 31 בינואר של כל שנת מס, בשל מכירה של ניירות ערך בששת החודשים שקדמו לחודש שבו חל יום הדיווח, וזאת, במקום הדיווח בתוך 30 יום בגין כל מכירה ומכירה.

על כן, יש לבחון האם במהלך המחצית השנייה של שנת 2006 בוצעו מכירות של ניירות ערך ויחידות בקרנות נאמנות אשר לא נוכה מהן מלוא המס במקור כאמור ולהיערך ולבצע את הדיווח האמור.

עוד נזכיר בעניין זה, כי היות שבהליך קביעת המקדמות לשנת המס 2006 של חברות שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חלות בקביעת הכנסתן נכללו רווחים מניירות ערך סחירים שחויבו מכח סעיף 6 לחוק התיאומים בשנים קודמות, עלול להיווצר מצב של הטלת "כפל מקדמה" על אותה הכנסה.

להלן הכללים, שפרסמה רשות המסים ב-2 ביולי 2006, החלים על דיווח על רווח מניירות ערך סחירים:

- הדיווח ייעשה באמצעות הודעה למחלקת הגבייה בפקיד השומה ויתייחס רק לגבי ניירות ערך מהם לא נוכה מלוא המס במקור.
- ההודעה תתייחס אך ורק אל ניירות ערך סחירים שמלוא המס המתחייב על מכירתם לא נוכה במקור במועד המכירה.

- ההודעה תפרט את סך התמורות מכל המכירות שבוצעו בתקופה (מספר אחד מסכום), סך כל הרווחים מניירות ערך שנמכרו בתקופה, סך כל ההפסדים מניירות ערך שנמכרו בתקופה, סך הרווח או ההפסד נטו (לאחר קיזוז ההפסדים מהרווחים), כשהוא ממוין לפי שיעורי המס הרלוונטיים ואת סכום המקדמה לתשלום, כפי שהיא עולה מהפירוט לעיל.
- במסגרת ההודעה וחישוב הרווח והמקדמה ניתן לקזז רק הפסדי הון שטרם קוזזו מרווחים אחרים עד תום תקופת הדיווח אליה מתייחסת ההודעה.
- בדיווח המבוצע בשל התקופה שעד 30.6 לא ניתן לקזז הפסדים מניירות ערך שנוצרו (באותה תקופה) בחשבון ניירות ערך אחר שבו מבוצע קיזוז שוטף של הפסדים מרווחים לצורכי ניכוי מס במקור (כגון: חשבון בבנק בישראל), אלא אם ניתן אישור פקיד השומה לכך. אישור כאמור יותנה בדיווח על רווח/הפסד ותשלום מקדמה גם בחשבון ממנו נבעו ההפסדים שקוזזו, ללא קיזוז אותו הפסד שכבר קוזז במסגרת הדיווח הקודם.

5. עיתוי ההכרה בהכנסה ועיתוי תשלום הוצאה

5.1 מבוא

קיימת שורה ארוכה של הוצאות והכנסות הדורשות התייחסות לפני תום שנת המס וזאת בכדי להבטיח את ניכויין בשנת המס הנוכחית.

בעזרת תכנון נכון לפני תום שנת המס, יכול הנישום לבצע "הסטה" (shifting) של רווחים משנת המס הנוכחית לשנת המס הבאה. וזאת לגבי שורה ארוכה של הוצאות והכנסות הדורשות התייחסות לפני תום שנת המס וזאת בכדי להבטיח את ניכויין בשנת המס הנוכחית. כפועל יוצא, קיימת חשיבות רבה לתכנון עיתוי ההכרה בהכנסה.

להלן מספר הוצאות והכנסות כאמור.

5.2 חובות רעים ומסופקים - היבטי מס הכנסה

חובות רעים יוכרו כהוצאה בשנת המס רק אם הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה כי נעשו כל המאמצים לגבייתם. מומלץ להיערך ולפעול להוכחת פעולת גביית החובות עד תום שנת המס, ולמיצוי כל ההליכים. לעיתים מומלץ לשקול אפשרות לגביה חלקית של חוב על מנת ליהנות מיתרת החוב שלא נגבתה כהוצאה. גם כאן יש צורך בשכנוע פקיד השומה, כי נעשו לפני הסכם הגביה החלקית מלוא המאמצים לגביית החוב במלואו.

5.3 חובות אבודים - היבטי מס ערך מוסף

בעבר, שלטונות מע"מ סרבו להכיר בחוב אבוד לעניין מע"מ, אולם, בעקבות פסיקת בית המשפט העליון נקבעו תנאים שונים ומבחינים שבהתקיימם יסכימו שלטונות מע"מ להכיר בחוב כחוב אבוד בתקופה הנוכחית.

חוב אבוד לעניין מע"מ עשוי להיווצר במצב בו עוסק מוכר סחורה או נותן שירות באשראי, כך שמועד הדיווח והתשלום למע"מ קדם למועד פירעון החוב מהלקוח. במידה והסתבר, בדיעבד, כי אין אפשרות לגביית החוב מהלקוח הרי שיווצר מצב בו שולם מע"מ עסקאות בשל עסקה שתמורתה לא התקבלה מהלקוח.

בעבר, שלטונות מע"מ סרבו להכיר בחוב אבוד לעניין מע"מ, אולם, בעקבות פסיקת בית המשפט העליון¹ הותקנה תקנה בה נקבעו תנאים ומבחינים שונים שבהתקיימם יסכימו שלטונות מע"מ להכיר בחוב כחוב אבוד לעניין מע"מ, כדלקמן:

- בוצעה עסקה.
- הוצאה חשבונית.
- מס העסקאות בגין החשבונית שולם.
- המוכר או נותן השירות לא קיבל את התמורה.
- החוב הפך ל"חוב אבוד".

¹ ע"א 2112/95 אגף המכס והמע"מ נגד אלקה החזקות בע"מ מיום 1 בדצמבר 1999.

5.4 התחייבויות תלויות

על מנת שיהיה ניתן לנכות הפרשה חשבונאית לחוב תלוי כהוצאה, יש לוודא כי אכן מדובר בחוב תלוי אשר מתייחס לשנת המס בה הוא נדרש.

עיקר התנאים להכרה בחוב תלוי כפי שניתנו בפסיקה הם:

- הסכום ניתן לאמידה.
- קרוב לודאי שיהפוך בעתיד לחוב מוחלט.
- מדובר בחוב תלוי כלפי צד ג'.

5.5 מלאי עסקי

לעיתים ישנן מחלוקות עם פקידי השומה על שווים של פריטי מלאי המוגדרים כ"מלאי מת" או פריטי מלאי שערך השוק שלהם נמוך מהעלות. על כן, מומלץ בסוף השנה "להיפטר" מן המלאי על ידי עריכת מבצעי מכירות וחיסול לפריטים שערכם ירד מהותית. יתכן שמבצעי מכירות אלה יעזרו לשכנע את פקיד השומה בדבר ערכם של אותם פריטים אם וכאשר תתעורר מחלוקת לגבי הערכת מלאי זה.

בנוסף, מכירות מלאי בין חברתיות שלא מומשו על ידי החברה הרוכשת, יוצרות חבות מס בחברה המוכרת, אך אינן מקבלות ביטוי כהוצאה בחברה הרוכשת. לכן, מומלץ להקטין מכירות כאלה למינימום הנדרש. במקרים בהם ניתן, יש לשקול מכירות במשגור.

5.6 ניכויים וזיכויים המוכרים על בסיס מזומן

ההוצאות המנויות להלן יותרו בניכוי על בסיס מזומן בלבד אף אם החברה מדווחת על בסיס מצטבר. על כן, מוטב לשלם הוצאות כאמור עד 31 לדצמבר 2006.

ההוצאות המנויות להלן יותרו בניכוי על בסיס מזומן בלבד אף אם החברה רשאית לדווח על בסיס מצטבר. על כן, מוטב לשלם הוצאות כאמור עד 31 לדצמבר 2006.

הוצאות סוציאליות - מענק פרישה, דמי חופשה, דמי הבראה, דמי חגים, דמי מחלה והוצאות אחרות כיוצא באלה מותרים לניכוי רק בשנת המס בה שולמו לזכאי או לקופת גמל ולא יותרו בשלב רישום ההפרשות החשבונאיות בגינם.

קופות גמל - כל התשלומים הסוציאליים המופקדים בקופות הגמל, חייבים להתבצע באופן סדיר עד סוף דצמבר. תשלומים ששולמו לקופת גמל בגין החודש האחרון של שנת המס יראו כאילו שולמו בשנה השוטפת אם שולמו תוך חודש מתום שנת המס.

אם לתום שנת המס 2006 קיים עודף יעודה בקופה מרכזית לפיצויים העולה על 10% מההתחייבות לפיצויים, לא יוכרו הפקדות ליעודה, שיעשו בשנת 2007.

5.7 התרת הוצאה בעת תשלום לתושב חוץ

הוצאה שהיא בגדר הכנסה חייבת בישראל אצל מקבלה שהוא תושב חוץ, תותר בניכוי רק אם שולמה במהלך שנת המס או שנוכה ממנה מס במקור תוך 3 חודשים מתום שנת המס והועבר לפקיד השומה תוך 7 ימים מיום הניכוי בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס.

הוצאה שהיא הכנסה חייבת בישראל אצל מקבלה שהוא תושב חוץ, תותר בניכוי רק אם שולמה במהלך שנת המס או שנוכה ממנה מס במקור והועבר לפקיד השומה.

5.8 הגבלת הוצאות ששילמה חברה בשליטתם של עד חמישה בני אדם

הוצאות ששילמה חברה בשליטתם של עד חמישה בני אדם, לבעל שליטה בה יותרו בניכוי רק אם שולמו בפועל באותה שנת מס, או לחלופין, אם נכללו בדוח השנתי של בעל השליטה לאותה שנת מס ונוכה בגינם מס במקור תוך 3 חודשים מתום שנת המס, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס.

5.9 דיווח על בסיס מזומן

נישום שמדווח על בסיס מזומן - רצוי שיקדים תשלומים המהווים הוצאות בייצור הכנסתו עד 31 בדצמבר 2006. נדגיש כי עמדת מס הכנסה הינה כי הוצאות מראש, גם אצל מדווח על בסיס מזומן, יוכרו בהקבלה לשנה אליה מתייחסת ההוצאה (ולא על בסיס מזומן).

5.10 דמי ניהול

על מנת שדמי ניהול יוכרו כהוצאה לצורך מס ולשם הקטנת הסיכון לכך שרשויות המס יטענו כי מדובר בעסקה מלאכותית, יש לוודא כי מתקיימים העקרונות הבאים עליהם עמדה הפסיקה:

- עריכת הסכם מראש ובכתב בין הצדדים הקובע את החובה לתשלום דמי ניהול ואת שיעורם.
- תשלום דמי הניהול יעשה רק תמורת שירותי ניהול שניתנו בפועל.
- אין להתיר ניכוי הוצאות בסכום העולה על הדרוש לצורכי ייצור ההכנסה. בפסק הדין שניתן לאחרונה בבית המשפט העליון¹ נקבע כי עסקת שירותי ניהול בין צדדים קשורים תדרוש מהנישום עמידה בנטל הוכחת אמיתות דמי הניהול נטל זה דורש הוכחה במידת שכנוע גבוהה מן הרגיל.

5.11 הקדמת הוצאות בשנת המס

בשל ההפחתה הדרגתית בשיעורי המס (ירידה של כ-2% בין שנת 2006 ושנת 2007) יש לבחון אפשרות להקדים ככל שניתן, תביעת הוצאות לצורכי מס.

להלן מספר דוגמאות:

- ניכוי הוצאות מו"פ - יש לבחון אפשרות קבלת אישור המדען הראשי ליישום סעיף 20א לפקודה, אשר מאפשר התרה בניכוי של הוצאות שהוצאו במסגרת המו"פ בשנת המס בה שולמו וזאת במקום פריסתן על-פני שלוש שנים.
- הקדמת תשלומי הוצאות נילוות לשכר והפקדות לקופות גמל על מנת שהוצאות אלה תותרנה בניכוי בשנת המס אליה הן מתייחסות.

6. זיכויים, ניכויים והקלות מס שונות

6.1 הפקדות בקופות גמל - שכירים ועצמאים

ניכוי ממס לשכירים

בגין הכנסה ממשכורת אשר בגינה לא הופרשו סכומים לקופות גמל (לתגמולים, קיצבה או ביטוח מנהלים), ניתן להפקיד בקופות גמל לתגמולים או לקיצבה, במעמד "עצמאי". סכומים שיופקדו כאמור יובאו תחילה בחשבון לצורך התרת ניכוי מהכנסת העובד. ניכוי כאמור יביא לחיסכון במס בהתאם לשיעור המס השולי של העובד.

הסכום אשר יובא בחשבון לצורך חישוב הניכוי יהיה סכום התשלום בפועל, אך לא יותר מ-5% מסכום השכר שלא הופרשו בגינו סכומים לקופת גמל ע"י המעביד, וזאת עד לתקרת שכר שנתית בסך 87,600 ש"ח, כלומר סכום הפקדה מירבי שלא יעלה על 7,600 ש"ח (לגבי מי שמלאו לו 50 שנים ישתנה השיעור מ-5% ל-7.5% אך ללא שינוי בתקרה).

¹ ע"א 6743/03 תחנת שירותי רכב רוממה בע"מ נגד פקיד שומה חיפה מיום 28 ביולי 2006.

שכיר זכאי לזיכוי ממס בשל הפקדות בקופות גמל כשכיר ולניכוי ממס בשל הפקדות בקופות גמל כ"עמית עצמאי".
עצמאי זכאי לזיכוי ולניכוי מהכנסתו החייבת בשל הפקדות בקופות גמל.

ניכוי ממס לעצמאים

עצמאי שיפקיד סכומים בקופת גמל לתגמולים יזכה לניכוי בגין הסכומים ששילם, אך לא יותר מ- 7% מהכנסה שעד 122,400 ש"ח (סכום הפקדה מרבי של 8,568 ש"ח) (לגבי מי שמלאו לו 50 שנים ישתנה השיעור מ- 7% ל-10.5% אך ללא שינוי בתקרה)

אם התשלומים הם בגין קיצבה בלבד, ובמידה ותשלומים אלו עלו על 12% מהכנסתו של העצמאי (עד לתקרה של 122,400 ש"ח), יהנה העצמאי מניכוי נוסף עד ל- 4%, היינו, ניכוי מירבי של 13,464 ש"ח (לפיכך, סכום ההפקדה המרבי לעצמאי הינו 19,584 ש"ח) (לגבי מי שמלאו לו 50 שנים ישתנה שיעור הניכוי הנוסף מ- 4% ל- 6% אך ללא שינוי בתקרה).

החל מה-1 בינואר 2006, על מנת להינות מניכוי בשל הפקדה לקופת תגמולים, נדרש עמית עצמאי להפקיד קודם כל לקופת קצבה, בסכום שנתי שלא יפחת מ 16% מתוך 85% מהשכר הממוצע במשק.

זיכוי ממס לשכירים ולעצמאים

בגין תשלומים לקופת גמל לתגמולים, לקצבה או לביטוח חיים ניתן לקבל גם זיכוי ממס. הסכום שבשלו יינתן הזיכוי לא יעלה על:

לגבי קופת גמל לתגמולים או לקצבה :

א. לגבי מי שהכנסתו ממשכורת – 7% מהכנסתו המזכה עד לתקרת שכר שנתית של 87,600.

ב. לגבי מי שהכנסתו אינה ממשכורת – 5% מהכנסתו שאינה ממשכורת עד לתקרה של 122,400

לגבי ביטוח חיים:

יינתן זיכוי על סכום שלא יעלה על 5% מההכנסה ללא קשר למקורה.

סכום הזיכוי :

לגבי קופת גמל לקצבה שאינה במסגרת תוכנית לפנסיה מקיפה – שיעור הזיכוי 35%.

לגבי כל היתר – 25%.

6.2 תרומות למוסדות ציבור - זיכוי ממס

יחיד - ניתן לקבל זיכוי ממס בשיעור של 35% מסכום התרומות, שנתרמו בשנת המס למוסדות ציבור שהוכרו לעניין זה.

חברה – ניתן לקבל זיכוי בשיעור מס החברות שחל על החברה.

להלן הסכומים העדכניים לשנת 2006:

סכום מזערי לתרומות - 370 ש"ח.

תקרת התרומות לזיכוי - 2,165,000 ש"ח או 30% מההכנסה החייבת, לפי הנמוך.

קיימות מגבלות נוספות לקבלת הזיכוי בגין תרומות, במידה והתורם השתתף בשנת המס, במימון מחקר ופיתוח שמבצע אדם אחר. כמו-כן, לא ניתן לקבל זיכוי בגין תרומה שהתקבלה בעדה תמורה.

ניתן להעביר תרומות עודפות, בסכום העולה על התקרה לזיכוי, לשנים הבאות. בגין התרומות העודפות ניתן יהיה לקבל זיכוי ממס בכל אחת משלוש השנים הבאות, בזו אחר זו. קבלת הזיכוי ממס תעשה בכפוף לתקרה שתקבע לאותן שנים.

6.3 תרומות בידי עוסקים - היבטי החבות במע"מ

תרומת נכס מנכסי העסק היא עסקה החייבת במע"מ, בין אם מדובר במלאי ובין אם מדובר ברכוש קבוע, מחיר העסקה יקבע על-פי המחיר שהיה משתלם בעדה בתנאים רגילים.

קיימים תנאים המאפשרים שנכס לא יחויב במע"מ בעת תרומתו כאשר מדובר בתרומה של נכס חסר ערך, כך שלא ניתן למכרו והוא מיועד להשמדה. זאת בהתקיים כל התנאים הבאים:

- הטובין שימשו כמלאי עסקי או כציוד בידי העוסק ולא יועדו מראש כתרומה.
- הטובין נתרמים למוסד ציבורי (המקנה זיכוי בגין תרומות במס הכנסה) שמטרתו הציבורית היא סעד והטובין מיועדים לחלוקה לנזקקים ללא תמורה או לפעילות המוסד.
- העוסק יערוך רשימה מפורטת של הטובין שנתרמו, ויצרף הצהרה המבהירה את הנימוק לפיו סווגו הטובין כחסרי ערך. לרשימה ולהצהרה יצורף אישור רואה חשבון.
- העוסק קיבל הודעה בכתב מהמוסד הכספי, לפיה הנכסים נרשמו על ידו כתרומה (הרישום יכלול את שם הנותן או התורם, תיאור הנכס שנתקבל ומועד קבלתו).

במקרה בו התרומה היא ממלאי עסקי רגיל שאינו חסר ערך - התרומה מבטאת פעולה מלכ"רית ולכן מחיר העסקה יקבע בהתאם למחיר עלות (או ייצור) ובלבד שיתקיימו התנאים האמורים:

הטובין הם פגומים, חסרי ערך או מיושנים. הטובין אינם ניתנים למכירה או שהסיכוי למכירתם נמוך ביותר (מכירה במחיר הפסד, כשערך הטובין נמוך ב - 50% ממחיר עלות הנכס), ולגבי מוצרי מזון - טובין שמועד פג תוקפם קרב והם אינם ניתנים למכירה עוד.

לחלופין, עוסק שיבחר שלא לקזז את מס התשומות בגין רכישת הטובין אשר בפועל נתרמו לא יחוב במס עסקאות.

טובין המיובאים מחו"ל - יוטל מס על התרומה בהתאם לערך הטובין כפי שיקבע בכל מקרה ומקרה.

6.4 מחקר ופיתוח

השתתפות בהוצאות מחקר ופיתוח של אחר עשויה להיות מוכרת כהוצאה בתנאים מסוימים ובמגבלות מסוימות לפי הוראות הפקודה. כן עשויה להיות מוכרת ההוצאה בידי מבצע המחקר או בעליו של המפעל המזמין.

ניתן לשקול אפשרות של כדאיות השתתפות במחקר שתותר בניכוי כנגד תמלוגים עתידיים, וזאת על פני מתן הלוואה אשר לא תותר בניכוי.

7. מפעלים מאושרים

7.1 מפעל מאושר - תקופת ההטבות ושיעורי המס

מפעל מאושר במסלול מענקים על פי חוק עידוד השקעות הון, יהיה זכאי להטבות מס ושיעורי מס מופחתים (בין 10%-25%) בגין הכנסתו החייבת המיוחסת למפעל המאושר לתקופה של שבע שנים, בתנאים מסוימים. מפעל מאושר במסלול החלופי יהיה זכאי לפטור ממס על הרווחים הבלתי מחולקים של המפעל המאושר לתקופה של שנתיים עד עשר שנים, בהתאם למיקום המפעל ולשיעור השקעת החוץ. (ראה סעיף 7.4 להלן).

תקופת ההטבות בה ניתנות הקלות המס למפעל מאושר מתחילה בשנה הראשונה בה הייתה למפעל המאושר הכנסה חייבת. מכאן, שיש לתכנן את מהלכיו העסקיים של המפעל בהתאם.

מפעל מאושר במסלול מענקים על פי חוק עידוד השקעות הון, יהיה זכאי למענקים ולהטבות מס ושיעורי מס מופחתים (עד שיעור של 25%) בגין הכנסתו החייבת המיוחסת למפעל המאושר לתקופה של שבע שנים, בתנאים מסוימים. מפעל מאושר במסלול החלופי יהיה זכאי לפטור ממס על הרווחים הבלתי מחולקים של המפעל המאושר לתקופה של שנתיים עד עשר שנים, בהתאם למיקום המפעל

7.2 רכישת נכסים במפעל מאושר

לעיתים קרובות רוכשת החברה נכסים נוספים למפעלה ואינה מבקשת להכיר בהשקעה זו כתוספת לתוכנית מאושרת, שהתקבלה טרם תיקון חוק עידוד השקעות הון או לחילופין, מבקשת את ניטרולם. במקרים אלה יהפוך המפעל המאושר ל"מפעל מעורב", ועל כן יש להקפיד על ביצוע פנייה למרכז ההשקעות במקרים המתאימים, לקבלת ניטרול, הרחבה, או, תוספת.

7.3 קיזוז הפסדי עבר ב"מפעל מעורב"

בפסיקה בבית המשפט העליון נקבע כי יש להבחין בין שני מצבים במקרה בו נדרשים לקזז הפסדי עבר במפעל מעורב.

1. הפסדים מן העבר, שנוצרו בטרם קיבל המפעל כתב אישור - ניתן לקזזם כנגד ההכנסות מן הפעילות הרגילה בלבד, אשר קדמה למפעל המעורב.
2. הפסדים מן העבר, שנוצרו לאחר שקיבל המפעל כתב אישור, יש לייחסם לכלל פעילות המפעל המעורב בהתאם לשיטת הייחוס הקבועה בסעיף 74 לחוק העידוד.

יצוין כי קביעה זו בפסיקה שונה מקביעת המחוקק בחוק התיאומים המאפשרת לנישום לנכות ניכוי בשל אינפלציה מהכנסות חייבות שלגביהן שיעורי מס שונה לפי הסדר החל מההכנסה לגביה נקבע שיעור המס הגבוה ביותר.

7.4 שיעור השקעת חוץ

אישורים שהתקבלו עד וכולל שנת 2002

חברה ששיעור השקעת החוץ בה עולה על 25% זכאית להטבות מס לתקופת הטבות של עשר שנים. שיעור השקעת חוץ בשנת מס הוא השיעור שלא היה נמוך ממנו במשך השנה. בשל התלות של היקף ההטבות בשיעור השקעת החוץ, ישנה כדאיות לביצוע הגדלת שיעור השקעת החוץ קודם לתחילתה של שנת המס. נציין, כי השקעה כאמור צריך שתעשה על ידי הנפקת מניות, שתמורתה תשתלם במטבע חוץ ולא בדרך של רכישת מניות קיימות ממשיקיע אחר בחברה.

שיעורי המס למפעל בהשקעת חוץ נקבעים בהתאם לשיעור החזקת החוץ והם:

שיעור השקעת חוץ	שיעור המס
מעל 90%	10%
90% - 74%	15%
49% עד פחות מ-74%	20%
25% עד פחות מ-49%	25%
עד 25%	25%

אישורים משנת 2003 ואילך

במסגרת הרפורמה לחוק עידוד נקבע כי כדי שחברה תיחשב כחברת משקיעי חוץ נדרש כי תושבי חוץ השקיעו בה 5 מיליון ש"ח ומעלה דרישה זו היא בנוסף לדרישה הקיימת לפיה השקעות אלה מקנות למשקיעים שיעור העולה על 25% בהון המניות, בזכויות לרווחים, להצבעה ולמינוי מנהלים. החל משנת 2003, תיחשב חברה כחברת משקיעי חוץ אף אם השקעות, כאמור לעיל, מבוצעות בעקיפין בחברה דהיינו על ידי רכישת מניות מאחר, ובלבד שהון המניות הנפרע של החברה הנרכשת עולה על 5 מיליון ש"ח. חברת משקיעי חוץ תזכה לתקופת הטבות של עד 3 שנים נוספות (סה"כ 10 שנים). במידה ותוגדר החברה כחברה עתירת השקעות חוץ תהא החברה זכאית לתקופת הטבות של עד 8 שנים נוספות (סה"כ 15 שנים).

7.5 הכנסה מתמלוגים

יראו כהכנסה שהושגה ממפעל מאושר גם הכנסה ממתן זכות שימוש בידע שפותח במפעל, הכנסה מתמלוגים והכנסה משירות נלווה לזכות השימוש בידע או לתמלוגים, ובלבד שמקורם במהלך עסקיו הרגיל של המפעל המאושר.

7.6 הכנסות ריבית מכספי הנפקה בחו"ל

הכנסה מריבית בשנות המס 2004 עד 2006 של חברה בעלת מפעל מאושר, ששולמה על כספים שגייסה מחוץ לישראל באמצעות הנפקה לציבור תיחשב כהכנסתה מהמפעל המאושר. הפרשי השער בגין אותם כספים לא יחשבו לחלק מהכנסות המפעל המאושר ויש לבחון האם זכאים לפטור בהתאם לתקנות מס הכנסה. האמור לעיל כפוף לתנאים הבאים:

- הנישום הינו חברה בעלת מפעל מאושר.
- בעת ההנפקה היה לחברה כתב אישור תקף ממרכז ההשקעות.
- הריבית שולמה בגין כספים שהופקדו במוסד בנקאי מחוץ לישראל.
- מקור הכספים הוא בהנפקה לציבור בבורסה מחוץ לישראל.
- לא נעשה בכספים כל שימוש (להוציא העברה מחש' בנק אחד לאחר) ממועד גיוסם. באם נעשה שימוש בחלק מהכספים, ההטבה תינתן ליתרת הכספים.

עמדת נציבות מס הכנסה היא כי יש לראות בהכנסת הריבית כהכנסת המפעל המאושר גם כאשר המדובר במפעל מאושר הזכאי לפטור ממס על פי סעיף 51 לחוק. במקרה של מפעל מעורב כמשמעותו בסעיף 74 לחוק יש לייחס את הכנסות הריבית להכנסה החייבת על פי חלקי המפעל השונים. לעניין חישוב יחס המחזורים, אין לקחת את הכנסות הריבית כחלק ממחזור המפעל.

הכנסה כאמור תחשב כהכנסה מהמפעל המאושר אף לעניין סווגה כהכנסה מעסק ואף לעניין תחילת תקופת ההטבות. כמו כן, על דיבידנד שיחולק מתוך הכנסות אלו יחולו שיעורי המס המופחתים והכללים החלים על דיבידנד המחולק מרווחי המפעל המאושר.

2.7 הרפורמה בחוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט-1959

להלן טבלת הטבות המס הניתנות במסגרת חוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט-1959

הטבות המס במסגרת חוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט-1959						
הטבות נוספות ל"חברה עתירת השקעות חוץ"	שיעור המענק	מס על דיבידנד	תקופת הטבות/פטור	שיעור המס	אזור	מסלול
	0%-24% (ג)	15%	10-7 שנים (ב)	25%-10% (ב)	אזור פיתוח א' וב' (א)	א. מענקים
-	-	15% (ד)	10	0%	א'	ב. חלופי-מסלולי פטור
מס מופחת ל-3 שנים נוספות	-	15% (ד)	1+6 (ה)	25%-0%	ב'	
מס מופחת ל-3 שנים נוספות	-	15% (ד)	5+2 (ה)	25%-0%	אחר	
	-	4% / 15% (ו)	10	11.5%	א'	ג. חלופי מס מופחת - מסלול (ב')
	-	0%	10	0%	א' (ז)	ג. מסלול אסטרטגי
	-	0%	10	0%	א' (ז)	
	-	0%	10	0%	ב' (ז)	
	-	0%	10	0%	אחר (ז)	

ביאורים לטבלה:

(א) לחברות באזור פיתוח א' במסלול מענקים תקופה של שנתיים פטור ממס ועל יתרת תקופת ההטבות יחול המס המופחת.

שנים	שיעור המענק	תקופת ההטבות (שנים)
0-24	25%	7
25-48	25%	10
49-73	20%	10
74-89	15%	10
90-100	10%	10

אזור	השקעה	סוג	מענק	הערות
א'	עד 140 מ' ש"ח	תעשייתי/בתי מלון	24%	עד 32% לאזורי פיתוח מסוימים (נגב)
א'	עד 140 מ' ש"ח	תיירות	15%	
א'	140 מ' ש"ח	תעשייתי	20%	עד 32% לאזורי פיתוח מסוימים (נגב)
א'	140 מ' ש"ח	בתי מלון	24%	עד 32% לאזורי פיתוח מסוימים (נגב)
א'	140 מ' ש"ח	תיירות	15%	
ב'	הכל	תעשייתי/בתי מלון	10%	
ב'	הכל	תיירות	-	
אחר	הכל	הכל	-	

(ד) ניכוי במקור בשיעור 15% על דיבידנד. מס החברות ישולם על ההכנסה המגולמת שקודם הייתה פטורה ממס בהתאם לשיעור המס הנקבע בהתאם לשיעור השקעת החוץ (ראה הערה ב' להלן).

(ה) באזור פיתוח ב' - 6 שנים פטור ומס מופחת לשנה נוספת בהתאם לשיעור השקעת החוץ (ראה הערה ב' לעיל).
 "אזור אחר" - שנתיים פטור ומס מופחת ל- 5 שנים נוספות, בהתאם לשיעור השקעת החוץ (ראה הערה ב' לעיל).
 חברות ששיעור השקעות החוץ בהן עולה על 25% זכאיות למס המופחת בתקופת הטבות נוספת של 3 שנים.

(ו) ניכוי במקור בשיעור 4% לתושב חוץ, ולתושב ישראל ניכוי במקור בשיעור 15%.

(ז) מסלול אסטרטגי - "השקעות ענק"
 0% מס חברות + 0% מס על דיבידנד למשך 10 שנים ובלבד שיושקעו סכומים המפורטים בטבלה.

סך הכנסות הקבוצה		השקעה מזערית מזכה		אזור פיתוח
אישור שרים	עפ"י חוק	אישור שרים	עפ"י חוק	
	13 מיליארד ש"ח		600 מיליון ש"ח	א+
13 מיליארד ש"ח	20 מיליארד ש"ח	600 מיליון ש"ח	900 מיליון ש"ח	א
20 מיליארד ש"ח		900 מיליון ש"ח		ב או אחר

אזור א+ - מדרום לקו רוחב 075 ומצפון לקו רוחב 258

8. ביטוח לאומי

8.1 תקנות פריסת שכר

תקנות פריסת שכר מסדירות את אופן תשלום דמי הביטוח הלאומי בגין תשלומים נוספים והפרשי שכר המשולמים לעובד. תקנות אלו מתייחסות למצבים בהם העובד מקבל הפרשים לשכרו בגין תקופות מוגדרות ולמצבים בהם העובד מקבל תשלום נוסף, שאינו שכר רגיל.

כאשר מעסיק משלם לעובד הפרשי שכר בעד תקופות קודמות, הפרשים אלו יחשבו כשכרו החודשי הרגיל של העובד, בגין החודש שבעדם שולמו, ויחולו לגביהם שיעורי ביטוח לאומי באותן התקופות ולעומת זאת, כאשר מעסיק משלם לעובד תשלום נוסף העולה על 25% מהשכר החודשי הרגיל של העובד, או שווה לו, יחולו תקנות הפריסה.

תשלום נוסף מוגדר כשכר הניתן לעובד בנוסף לשכר החודשי הרגיל, לרבות תשלומים שניתנו כבונוס או כמענק השתתפות ברווחי המעביד.

על פי תקנות הפריסה, התשלום הנוסף יחולק לשנים עשר והמנה המתקבלת תצורף לשכר החודש שבו שולם ולשכר כל אחד מאחד עשר החודשים שקדמו לו ותתחייב בדמי ביטוח לאומי ומס בריאות עד להשלמת ה"תקרה" (חמש פעמים השכר הממוצע) בכל אחד מהחודשים האמורים.

במידה והתשלום הנוסף נמוך מ - 25% מהשכר החודשי הרגיל של העובד, אזי התשלום הנוסף יצורף לשכר החודשי הרגיל וישולמו בגינו דמי ביטוח לאומי עד גובה ה"תקרה" (כיום 35,760 ₪) ותקנות הפריסה לא יחולו.

8.2 פטור מדמי ביטוח לאומי בגין הכנסות משוק ההון ובגין הכנסות מסוימות משכר דירה.

הכנסות משוק ההון כגון הכנסות מריבית, לרבות ריבית ורווחים מקופות גמל או תוכניות חסכון, הכנסה שמקורה באג"ח, ריבית על ניירות ערך זרים והכנסות מדיבידנד תהיינה פטורות מתשלום דמי ביטוח לאומי ומס בריאות. זאת כל עוד אין מדובר בהכנסה המתקבלת בידי בעל שליטה מחברות בשליטתו. כמו כן, הכנסות מדמי שכירות הפטורות ממס הכנסה לפי הוראות חוק מס הכנסה (3,730 ש"ח לחודש בשנת 2006) והכנסות מדמי שכירות שאינן הכנסות מעסק וחלות עליהן הוראות סעיף 122 לפקודה (משולם מס בשיעור 10% ללא התרת הוצאות), פטורות מתשלום דמי ביטוח לאומי ומס בריאות.

8.3 דמי ביטוח לאומי בגין תושב ישראל השוהה בחו"ל

תושב ישראל השוהה בחו"ל לאחר 1 במרץ 2001 במשך שנתיים רצופות או יותר ואינו משלם דמי ביטוח בריאות בארץ, או שהוא מפגר בתשלומיו ביותר מ - 12 חודשים, תישלל ממנו הזכות לקבל שכירות רפואיים בארץ. על מנת להיות זכאי מחדש עליו לחכות תקופת המתנה של חודשיים על כל שנת היעדרות מן הארץ. תקופת ההמתנה המינימלית הינה 4 חודשים והמקסימלית 18 חודשים. החייב בתקופת המתנה יכול לפדות תקופה זו באמצעות תשלום חודשי מיוחד הקבוע בחוק במשך 6 חודשים רצופים. התשלום המיוחד עומד כיום על 1,375 ש"ח לחודש במשך 6 חודשים, סה"כ 8,250 ש"ח. ניתן לשלם את התשלום גם במהלך 6 חודשים לפני ההגעה לארץ ולהיות זכאי לשירותים הרפואיים עם הגעתו לארץ ובתנאי שהמבוטח הוכר כתושב ישראל. יש לציין כי פדיון תקופת ההמתנה על ידי התשלום המיוחד מזכה את המבוטח בסל הבריאות הקבוע בחוק. אולם, אם תקופת ההמתנה או פדיון תקופת ההמתנה עולה על 6 חודשים ועד ל - 12 חודשים, המבוטח לא יהיה זכאי לטיפול פוריות וטיפולים רפואיים בחו"ל.

9. נושאים הדורשים הודעה לפקיד השומה

9.1 ספירת מלאי

יש להיערך לספירת מלאי ביום 31 בדצמבר 2006. מותרת סטיה בספירה של עד חודש ימים לפני או אחרי המועד, אולם אם הסטיה הינה מעבר ל- 10 ימים, יש להודיע על כך מראש ובכתב לפקיד השומה.

יש להיערך לספירת מלאי ביום 31 בדצמבר 2006. מותרת סטיה בספירה של עד חודש ימים לפני או אחרי המועד, אולם אם הסטיה הינה מעבר ל- 10 ימים, יש להודיע על כך מראש ובכתב לפקיד השומה.

בכל מקרה של סטיה יש להיערך לתאום כמותי של תנועת המלאי בין מועד הספירה ליום 31 בדצמבר 2006.

ניתן לבצע ספירת מלאי בתאריכים שונים במשך כל שנת המס, בתנאי שכל פריט נספר לפחות אחת לשנה ומנוהלת מערכת ספרי מלאי תמידי שתצביע על כמות המלאי בכל עת. המעונון בנוהל זה צריך להודיע על כך לפקיד השומה לפני תחילת שנת המס.

9.2 תקנות דולריות וחוק תיאומים דולרי

על המנהל ספרים בדולרים או מי שאינו מנהל ספרים בדולרים באופן מלא, לשקול כניסה לתקנות הדולריות או יציאה מהן במקום חוק התיאומים.

על המנהל ספרים בדולרים או מי שאינו מנהל ספרים בדולרים באופן מלא, לשקול כניסה לתקנות הדולריות או יציאה מהן במקום יישום חוק התיאומים.

בין יתר השיקולים, בבחירת השימוש בתקנות הדולריות, יש להתחשב במבנה ההון של הפירמה ובמגמת השינוי ביחס שבין שיעור עליית מדד המחירים לצרכן לבין שיעור השינוי בשער החליפין של הדולר.

לחילופין, ניתנה האפשרות לתאגידים מסוימים ליישם את חוק התיאומים כאשר במקום להשתמש בשיעור עליית המדד, ניתן להשתמש בשיעור עליית הדולר ("חוק התיאומים דולרי").

הודעה לגבי הבחירה של תחולת התקנות הדולריות או "חוק תיאומים דולרי" תינתן לפקיד השומה עד 30 בינואר 2007.

הבוחר בהחלת התקנות הדולריות או "חוק תיאומים דולרי" אינו יכול לחזור בו מבחירתו במשך שלוש שנים.

9.3 הודעה על חברה משפחתית

נישום שלא חלות עליו הוראות חלק ב' לחוק התיאומים, המחזיק במניות של חברה שנרשמו למסחר בבורסה בשנת 2006 ובחר שלא לשלם את המס ביום הרישום, חייב להודיע עם הגשת הדוח השנתי על הכנסותיו, שהינו הדוח הראשון לאחר ההנפקה, כי הוא בחר שלא לשלם את המס ליום הרישום וכי הוא מבקש לדחות את חבות המס עד ליום מכירת המניות בפועל.

חברה אשר מעוניינת להיחשב כחברה משפחתית חייבת להודיע לרשויות המס על כך כחודש, לפחות, לפני תחילת שנת המס. (לפירוט נוסף בנושא חברות משפחתיות, ראה סעיף 3.2 ידיעון).

9.4 הודעה על תחולת חוק התיאומים על חברה במקרים מסוימים

סעיף 27(ג) לחוק התיאומים קובע על אילו נישומים לא יחולו הוראות חוק התיאומים.

תנאי מקדמי לאי החלת החוק הינו אי תביעת הוצאות מימון בשנת המס. בנוסף, יש לעמוד באחד מהתנאים המפורטים להלן:

- נישום אשר אין לו הכנסה מעסק ושלא היו בידו ניירות ערך.
- חברת מעטים החייבת לנהל פנקסים חשבונאיים לפי תוספת ה' להוראות ניהול ספרים ושלא היו בידה ניירות ערך.
- יחיד או שותפות שכל שותפיה הם יחידים ובלבד שאינם חייבים לנהל את פנקסיהם לפי השיטה הכפולה.
- חברה שכל בעלי מניותיה הם יחידים ואין לה הכנסה מעסק.

נישומים העומדים בתנאים דלעיל, ומעוניינים בכל זאת שהוראות חוק התיאומים יחולו עליהם, נדרשים להודיע על כך לפקיד השומה עם הגשת הדוח השנתי.

על פי החוק מוסמך שר האוצר לקבוע בצו, לגבי שנת מס פלונית, במהלך שנת המס או עד ה- 28 בפברואר שלאחריה, כי אם שיעור עליית המדד בה לא יעלה או לא עלה, לפי העניין, על 3%, לא יחולו לגביה הוראות חוק התיאומים, כולן או מקצתן, כפי שיקבע, או שיראו את שיעור עליית המדד באותה שנת מס כ- 0%, וכן את התיאומים הנדרשים בשל קביעה כאמור.

ככל הידוע, שר האוצר טרם השתמש בסמכותו וטרם נקבעו תקנות בדון (כאמור לעיל, המועד האחרון להתקנת הצו לגבי שנת המס 2006 הנו 28 בפברואר 2007).

בהוראת ביצוע מס הכנסה, הדנה ביישום הוראות החוק בתקופה של מדד שלילי, נקבע כי במקרה שחישוב שיעור עליית המדד בהתאם להוראות החוק הינו סכום שלילי, יראו לצורך יישום החוק כאילו המדד עלה בשיעור אפס. בנוסף נקבע כי, במקרה שתיאום סכום לפי שיעור עליית המדד על פי הוראות החוק מקטין את הסכום המקורי, יישאר הסכום המקורי בערכו הנומינלי.

קיימת דעה כי יישום הוראות חוק התיאומים כלשונן גם בתקופה של ירידת מדד הנה פרשנות אפשרית של החוק. בהתאם לכך ניתן ליישם את חוק התיאומים גם בתקופה של מדד שלילי ולא להניח מדד אפס. אולם, חברה שיישום הוראת הביצוע מיטיב עמה תוכל להגיש דוח מס בהתאם למדד אפס (ללא תוספת בשל אינפלציה). לא ברור אם מס הכנסה יהיה מוכן לקבל מצב של שתי אפשרויות סותרות, אך יודגש כי המדובר הוא בהוראת ביצוע שאין לה תוקף משפטי מחייב.

9.5 הודעה על הגשת דוחות מאוחדים

- לפי הוראות חוק לעידוד התעשייה (מיסים), ניתן להגיש במאוחד דוחות מס של:
- חברה תעשייתית, יחד עם חברות תעשייתיות בהן היא שולטת, כאשר כל החברות הן "בני קו ייצור אחד".
 - חברה שאינה חברה תעשייתית, יחד עם חברות תעשייתיות בהן היא שולטת.
- החוק דורש עמידה בתנאים נוספים בהם יש לעמוד. היתרון העיקרי בהגשת דוח מאוחד לצרכי מס הינו האפשרות לבצע קיזוז רווחים והפסדים בין החברות לגביהן מוגש דוח מאוחד.

חברות המבקשות להגיש דוח מאוחד החל משנת מס מסוימת צריכות להודיע לפקיד השומה, בכתב, תוך שנת המס לגביה מוגש הדוח, על כוונתן לעשות כך.

9.6 הודעה על מיזוג לפי סעיף 103 לפקודה

מומלץ לפנות לקבלת אישור מראש מאת נציב מס הכנסה לתוכנית המיזוג (אישור מאת הנציב הינו רשות ולא חובה). קבלת אישור נציב מראש מנציב מס הכנסה מותנית בהגשת בקשה להצעת מיזוג לרשם החברות או בהגשת בקשה לבית המשפט, לקבלת "צו מיזוג" או לאישור המיזוג בידי בית המשפט אשר ינתן בדר"כ בתום שנה.

לאחר המיזוג יש להגיש לפקיד השומה דוחות ובהם פרטים על המיזוג תוך 30 יום מיום מתן "צו המיזוג", אישורו או ממועד המיזוג לפי המאוחר, או תוך 60 יום אם ניתן לכך אישור מראש על ידי פקיד השומה.

9.7 הודעה על העברת נכסים לפי סעיף 104 לפקודה

בעת העברת נכסים לפי סעיף 104 לפקודה, על מעביר הנכס להודיע על ההעברה לפקיד השומה תוך 30 יום ממועד ההעברה, ולצרף דוחות ופרטים כפי שנקבע בתקנות.

העברת נכסים שהיא העברת מניות שבידי חברה לחברת האם שלה ללא תמורה (סעיף 104ג לפקודה), מותנית בקבלת אישור הנציב לפני ההעברה. כמו כן, יש לדאוג קודם לכן לקבלת צו מבית המשפט להפחתת ההון, במידת הצורך.

העברת נכס בין חברות אחיות (סעיף 104ב(ו) לפקודה) מותנית בקבלת אישור מראש מהנציב ובקיום תנאים נוספים.

מכירת מניות בדרך של החלפת מניות (סעיף 104ח לפקודה) מחייבת הגשת בקשה לנציב, 30 ימים לפחות לפני מועד החלפת המניות, ולקבל את אישורו.

מומלץ לבחון רה-ארגון הכרוך בהעברת נכסים עד לתום שנת המס (ה-31 לדצמבר 2006). עיתוי העברת הנכסים תוך ישום ההוראות המצוינות לעיל רלבנטי לענין הגבלת המועדים הנגזרת מהוראות הסעיפים המצוינים לעיל.

9.8 הודעה על פיצול לפי סעיף 105 לפקודה

פיצול שמועדו מתוכנן לתום שנת המס 2006 (וכן לתום שנת המס של אחת מהשנים הבאות) מותנה בהגשת הבקשה לנציב מס הכנסה לאישור תוכנית הפיצול, לפני מועד הפיצול, קרי, לפני יום ה-31 לדצמבר 2006.

לאחר הפיצול יש להגיש לפקיד השומה דוחות ובהם פרטים על הפיצול כאמור לעיל לגבי מיזוג.

בהנחה שהפיצול גורם להפחתת הון, יש להגיש לבית-משפט בקשה למתן צו הפחתת הון. מועד הפיצול יהא בתום שנת המס, ובלבד שניתן אישור הנציב. בדומה למיזוג, גם פיצול יכול שיתבצע בתום כל אחד משלושת הרבעונים הראשונים בשנה בהתקיים תנאים מסויימים.

10. מס על הלוואות בריבית נמוכה - סעיף 3(י) לפקודה

אדם שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חל עליו, או שהוא חייב בניהול פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה, ואשר נתן הלוואה ללא ריבית, או בריבית נמוכה מזו שקבע שר האוצר, יהיה חייב במס בשיעור של 40% מהפרש הריבית.

"הפרש הריבית" ייקבע בהתאם לאופיו של מקבל הלוואה.

- במידה ועל מקבל הלוואה אשר לא חלות לגביו הוראות פרק ב' לחוק התיאומים - יחושב הפרש ריבית בגובה שיעור עליית המדד בתוספת ריבית בשיעור 4% לשנה.
- במידה ועל מקבל הלוואה חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים, הרי שאז הפרש הריבית ייקבע בגובה שיעור עליית המדד בלבד.
- במידה ונותן הלוואה הוא מוסד כספי שנתן הלוואה לחברה קשורה במהלך העסקים הרגיל והוכח לפקיד השומה כי שיעור הריבית על הלוואה שנתן אינו נמוך ממחיר השוק - הפרש הריבית יחושב לפי שיעור הריבית על הלוואה שנתן.
- במידה וההלוואה תיחשב לנכס קבוע (היוצר תוספת בשל אינפלציה, או שמקטין ניכוי בשל אינפלציה), הרי שלא יחולו על הלוואה זו הוראות סעיף 3(י) (כמו כן, על הלוואה כאמור לא יחולו גם הוראות סעיף 3(ט) לפקודה).

11. שיעורי המס לשנים 2010-2007

להלן שיעור מס חברות שיחול בשנת המס 2010-2007

שנה	שיעור מס
2007	29%
2008	27%
2009	26%
2010	25%

להלן שיעורי מס על יחידים:

שיעור המס משנת 2010 ואילך	שיעור המס בשנת 2009	שיעור המס בשנת 2008	שיעור המס בשנת 2007	הכנסה חייבת מיגיעה אישית בש"ח
10%	10%	10%	10%	עד *50,040
17%	18%	19%	21%	מ- 50,041 עד *89,040
25%	27%	28%	29%	מ-89,041 עד *133,680
30%	32%	33%	35%	מ- 133,681 עד *192,000
32%	34%	35%	36%	מ- 192,001 עד 413,400
44%	46%	47%	48%	על כל שקל חדש נוסף

* במידה ומדובר בהכנסה שאינה מיגיעה אישית : על כל שקל מ-192,000 ש"ח הראשונים - 30%.

ב. פסיקה

1. מיסוי מקרקעין - הגדרת השבח הריאלי כחזקה הניתנת לסתירה

(ו"ע 5002/05 ו 5027/05 בוועדת ערר מס שבח מקרקעין בחיפה מיום 14 לספטמבר 2006)

המערער: אלברט אברהם פוליטי
המשיב: מנהל מיסוי מקרקעין

בפסק דין שניתן לאחרונה בוועדת ערר מס שבח מקרקעין בחיפה נידונה השאלה האם במכירת מקרקעין ניתן לקבוע את שיעור המס בהתאם לתקופת הזמן שבה נצמח השבח, ובכך לסטות מן החלוקה הלינארית הקבועה בחוק.

בית המשפט פסק כי יש לאפשר למוכר מקרקעין להוכיח עובדתית את מועד היווצרות השבח הריאלי, וכי הגדרת "שבח ריאלי עד יום התחולה" הינה בגדר **חזקה הניתנת לסתירה**

הערעור התקבל.

העובדות

פוליטי רכש 50% מחלקת מקרקעין ביום 9 לינואר 1992. ביום 29 לאוגוסט 2002 רכש חלק נוסף באותה חלקה מהבעלים של יתרת החלקה, וכן חתם עימו על הסכם להקמת בניין בן 7 דירות למגורים בחלקה (5 דירות יוחסו לפוליטי ו-2 דירות לבעלים המשותפים). לימים מכר פוליטי שתיים מתוך חמש הדירות שבבעלותו.

בהתאם לסעיף 48 לחוק מיסוי מקרקעין, נכסים שנרכשו לפני ה- 7 לנובמבר 2001, השבח הריאלי בגינם יפוצל בין התקופה שמיום הרכישה ועד ליום 7 בנובמבר 2001 (ובגינו יחול שיעור מס שולי) ובין התקופה שמיום 7 בנובמבר 2001 ועד ליום המכירה (ובגינו יחול מס בשיעור של 25%), בהתאם ליחס שבין פרקי הזמן הללו.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה האם במקרה מובהק שכזה, בו השבח למקרקעין צמח כולו לאחר ה- 7 לנובמבר 2001, יחול מס שבח בשיעור של 25% על כל השבח, ללא חלוקה לינארית.

טענות הצדדים

פוליטי טען כי יש להחיל בעניינו מס בשיעור 25% בלבד, שכן השבח הריאלי התהווה ונצמח עם בניית הבניין על החלקה. לשיטתו - מקום שבו ניתן לקבע עובדתית את מועד צמיחת השבח יש לקבוע את שיעור המס בהתאם לתקופת הזמן שבה נצמח השבח. מנהל מיסוי מקרקעין לעומתו דרש כי יבוצע לשון החוק והשבח יחולק לינארית על פני התקופות.

דין

בית המשפט קבע, כי כדי להגשים את מטרת החוק, יש לאפשר למוכר מקרקעין להוכיח עובדתית את מועד היווצרות השבח הריאלי, וכי הגדרת "שבח ריאלי עד יום התחולה" הינה בגדר **חזקה הניתנת לסתירה**, אשר כלל תחול מקום שהנישום אינו יכול להוכיח את העובדות למעשה.

ולגבי המקרה שבנדון קבע בית המשפט, כי אין מחלוקת שההשבחה נבעה מהבנייה על החלקה (שהרי לא נעשה בה שימוש כלשהו עד לבניה שבוצעה לאחר ה-7.11.2001) ולפיכך, **החליט בית המשפט לסטות מהחזקה הלינארית ולקבוע כי השבח הריאלי נתהווה למעשה לאחר ה-7.11.01**, על כן יחוייב כל השבח בשיעור מס של 25%.

וועדת ערר מס שבח מקרקעין בחיפה קבעה כי שיטת החישוב הלינארית, לעניין רווח ההון ממכירת מקרקעין, שנקבעה במסגרת תיקון 50 לחוק מיסוי המקרקעין, היא חזקה הניתנת לסתירה.

יישום של ההלכה העולה מהפסיקה כאמור יכול לכאורה להתקיים בכל מכירת נכס ועל כן **מומלץ לבחון עסקאות רווח הון** בהן יום הרכישה הינו לפני היום הקבוע לאור ההלכות העולות מפסק הדין, לרבות ובמיוחד בעסקאות של מכירת מניות

נפסק

הערעור התקבל.

2. מס הכנסה - שיפורים בנכס מושכר, מהותם ועיתויים

(ע"א 10839/04 בבית המשפט העליון מיום 7 לספטמבר 2006)

המערער: פקיד שומה באר שבע
המשיב: אליהו גרינברג ואח'

בפסק דין שניתן לאחרונה בבית המשפט העליון נידונה השאלה האם יש לראות בשיפורים שביצע שוכר בנכס המושכר הכנסה מדמי שכירות בידי המשכיר.

פקיד השומה ראה בשיפורים אותם ביצעה החברה בנכס, במהלך התקופה שבה השתמשה בו, כהכנסה מדמי שכירות בידי המשכיר. החברה, מנגד, ראתה בשיפורים במושכר, נכס חדש שיצרה ומכרה אותו בחלוף הזמן.

בית המשפט העליון קבע כי השיפורים שביצעה החברה בנכס נתקבלו על ידי בעלי הנכס כתמורה בשווה כסף בעד השימוש בו, והם מהווים הכנסת דמי שכירות.

הערעור התקבל.

המשיבים בערעור הינם בני משפחת גרינברג - בעלי מניות ובעלי שליטה בחברת א.ד. גרינברג בע"מ (להלן: "בעלי המניות" ו-"החברה") אשר בבעלותם האישית נכס מקרקעין בבאר שבע (להלן: "הנכס") אותו העמידו לרשות החברה החל משנת 1992.

מאותה השנה מנהלת החברה במקום מרכול, כאשר הסכם שכירות בין בעלי המניות לחברה בעניין זה נחתם רק לגבי השנים 1996 עד 2000. דמי השכירות החודשיים אותם התחייבה החברה לשלם לבעלי המניות נקבעו ל- 20,000 דולר ארה"ב, אך החברה לא שילמה לבעלי המניות סכום זה מעולם.

בין השנים 1994-1997 ביצעה החברה שיפורים בנכס בעלות כוללת של 1,933,513 ש"ח, כמפורט בטופס הפחת שהגישה בשנת 1997.

הסוגיה שבמחלוקת

הסוגיה שבמחלוקת במקרה דנן הינה השאלה האם יש לראות בשיפורים שביצע שוכר בנכס המושכר הכנסה מדמי שכירות בידי המשכיר.

טענות הצדדים

פקיד השומה ראה בשיפורים אותם ביצעה החברה בנכס במהלך התקופה שבה השתמשה בו, הכנסה מדמי שכירות בידי המשכיר (בעלי המניות) בשנת המס 1997, בסכום של 1,933,513 ₪.

בית המשפט המחוזי קיבל את עמדת בעלי המניות בקובעו כי אכן בוצעו בנכס שיפורים, אך קבע כי אין במערך ההסכמים בין הצדדים הוראה ממנה ניתן ללמוד כי השיפורים היוו תחליף לדמי שכירות. בית המשפט הוסיף וקבע כי השיפורים בנכס לא עברו כלל לידי בעלי המניות אלא נשארו רכוש החברה שמכרה אותם בחלוף הזמן, בהסכמת בעלי המניות, לצד שלישי.

פקיד השומה ערער על ההחלטה בפני בית המשפט העליון כשהוא דבק בטענה לפיה - שיפורים שמבצע שוכר בנכס המושכר לו מהווים בידי המשכיר הכנסה מדמי שכירות ואין להבדיל לצורכי מס בין תמורה המשתלמת בכסף מזומן לתמורה המשתלמת בשווה כסף.

עוד טוען פקיד השומה כי לפי הסכם השכירות מ- 1996 התחייבה החברה לשלם לבעלי המניות דמי שכירות עבור הנכס, אך אלה לא שולמו על ידה בפועל ועל כן, יש לראות בשיפורים שביצעה החברה בנכס משום תשלום דמי שכירות בשווה כסף.

דין

בית המשפט העליון קבע, בהסתמך על פסיקתו מהעבר⁵, כי הכנסת דמי שכירות יכולה להתבטא בכסף אך אין כל מניעה כי תופק בשווה כסף. התכלית המונחת ביסוד העיקרון האמור היא כפולה -

1. הגשמת שוויון במיסוי על פי עיקרון היכולת לשלם מאחר שאין מקום להבחין בהקשר זה בין מי שהכנסתו בכסף ובין מי שהכנסתו בשווה כסף.
2. מניעת פירצה בדיני המס ופתח להערמה בדרך של עסקאות חליפין, על כל המשמעויות שנושאת עמה כלכלת חליפין לעומת כלכלת שוק.

⁵ ע"א 9105/96 מגדל הזהב בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף, ירושלים

לאור העיקרון האמור, ברור הוא כי שיפורים במושכר שהינם "שווה כסף", יכולים להיחשב כהכנסה מדמי שכירות בתנאי שהם מהווים תמורה בעד השימוש בנכס⁶ ועל כן יש לבחון, בכל מקרה ומקרה, בעד מה נעשו השיפורים. בפסיקה נקבע כי ככל שהשיפורים הם אכן תמורה בעין בעד השימוש בנכס המושכר, כי אז יש לראותם כהכנסת דמי שכירות ולכן - על מנת לבחון את תוצאות המס של העסקה יש לבחון את מהותה על פי כלל הנסיבות.

עוד קבע בית המשפט העליון בעניין כי העובדה שאין בהסכם השכירות הוראה מפורשת בדבר האפשרות שהחברה תשלם את דמי השכירות עבור השימוש במושכר בדרך של ביצוע שיפורים בנכס, אין בה כדי לשלול את המסקנה כי החברה שילמה לבעלי המניות את דמי השכירות בדרך זו, בייחוד נוכח העובדה שהחברה השתמשה בנכס משנת 1992 ועד שנת 1997 בלא ששילמה בכסף בעד שימוש זה. ההנחה כי השימוש בנכס ניתן לה חינם אין לה כל אחיזה במציאות העסקית וסביר יותר כי השיפורים בנכס אכן היוו תחליף לדמי השכירות בשווה כסף, אשר דינו כאמור כדין כסף ממש והוא מהווה בידי בעלי המניות הכנסה מדמי שכירות.

(לעניין מכירת המקרקעין אגב העברת השיפורים שבוצעו בו מידי שוכר אחד (החברה) לידי שוכר אחר (צד ג'), קובע בית המשפט כי אין בה כדי להוביל למסקנה שבעלי המניות כבעלי הנכס לא קיבלו לידיהם את השיפורים שבוצעו בו).

בד בבד עם ההלכות החשובות העולות מפסק הדין מצאנו לנכון להפנות את תשומת הלב לנסיבות המיוחדות של המקרה הנדון אשר ללא ספק "תרמו" להחלטתו של בית המשפט בעניין, והן -

א. **אי תשלום דמי השכירות** - הרי בפועל לא שולם לבעלי המקרקעין בגין השימוש בנכס ועל כן לכאורה טבעי הדבר שהשיפורים במושכר נחזו כתמורה בגין השימוש.

ב. **זהות האינטרסים בין הצדדים** - בעלי הקרקע הינם בעלי המניות של החברה ועל כן "קל יותר" יחסית לייחס להם הכנסות או חיובים בגין פעולות שמבצעת החברה.

בהחלט מעניין היה לבחון ולחשוב מה היה קורה לו היו משולמים דמי השכירות, או במידה והמשכיר לא היה בעל עניין בחברה.

לסיכומו של עניין - בית המשפט קבע כי השיפורים שביצעה החברה בנכס נתקבלו על ידי בעלי המניות כתמורה בשווה כסף בעד השימוש בו, והם מהווים הכנסת דמי שכירות בידיהם בשנת המס 1997.

נפסק

הערעור התקבל.

⁶ ע"א 308/57 פקיד השומה תל-אביב, צפון נ' מנחם

3. מס הכנסה - ערעור על שומה בגין הכנסות מניירות ערך (עמ"ה 1061/01 בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 12 לספטמבר 2006)

המערער: מגיד רפאל
המשיב: פקיד שומה פתח תקוה

העובדות

רפאל מגיד עבד כמנהל מחלקת השקעות בחברה לביטוח בשנים 92-94. בשנת 97 הועמד רפאל מגיד לדין פלילי והורשע בהשפעה בדרכי תרמית על תנודות שער של ניירות.

בדין זה נקבע כי רפאל מגיד הפיק הכנסה מפעילותו בניירות הערך. בעקבות קביעה זו הוציא פקיד השומה לרפאל שומה המחייבת את הכנסותיו של האחרון מפעילותו בניירות ערך כהכנסות מעסק כהגדרתם בסעיף 2(1).

סלע המחלוקת

סלע המחלוקת במקרה דנן הינו השאלה האם הכנסתו של רפאל מפעילותו בני"ע עולה לכדי עסק.

טענות הצדדים

מר מגיד טוען כי פעילותו אינה מגיעה לכדי "עסק". הוא היה שכיר של חברת ביטוח ולא סוחר בניירות ערך. ולכן מגיע לו פטור ממס על הרווחים שנצמחו לו מפעילות בניירות ערך בבורסה בישראל. פקיד השומה טוען כי יש למסות את הכנסות המערער כתוצאה מפעילותו בני"ע כהכנסות אשר הופקו מעסק.

דין

באשר לבחינת סיווג רווחיו של מר מגיד כעסקה הונית או פירותית יש להיעזר במבחנים הבאים שנקבעו בביהמ"ש העליון:

- א. מבחן טיב הנכס: במסגרת מבחן זה ייבדק טיבו ואופיו של הנכס כנכס השקעתי לטווח ארוך או כנכס למסחר שוטף;
- ב. מבחן התדירות: על פי מבחן זה, ככל שתדירות הפעילות רבה יותר, הדבר מצביע על אופיה הפירותי.
- ג. מבחן היקף העסקאות, לפיו, ככל שהיקף העסקאות רב יותר מלמד הדבר אף הוא על אופי פירותי של הפעילות.
- ד. מבחן המימון: מבחן זה קובע, כי מימון הפעילות בהון עצמי מלמד על אופיה ההוני, ואילו מימון בהון זר, מלמד על אופיה הפירותי.
- ה. מבחן ההשבחה, לפיו, פעולות השבחה בנכס לקראת מכירתו מלמדות על פעילות מסחרית.
- ו. מבחן הבקיאות: על פי מבחן זה ככל שהבקיאות בתחום העסקה רבה יותר, מצביע הדבר על אופי פירותי. הבקיאות הנדרשת איננה בקיאות עילאית והיא לא חייבת להיות בקיאות המבצע עצמו, אלא, ניתן להשתמש גם בבקיאות שילוחית או בבקיאות יועצים (ראו: ע"א 264/64 בן ציון נ' פקיד השומה, פ"ד יט(1) 245).
- ז. מבחן הנסיבות שהוא מבחן הגג שבמסגרתו נבחנת כל נסיבה רבלנטית שיש בה כדי לסייע בגיבוש קו ההבחנה בין הון לפירות. חשוב להדגיש, כי הבחינה היא בחינה נסיבתית בכל מקרה ומקרה, וכי המבחנים האמורים הם מבחני עזר שיש לשקול במצטבר תוך איזון ביניהם בדרך לגיבוש הכרעה בהבחנה בין הון ופירות (ראו: ע"א 4/63 אנצליביץ נ' פקיד שומה חדרה, פ"ד ז' 1302).

לאור מבחנים אלו בחן בית המשפט את פעילותו של רפאל מגיד:

- מבחן טיב הנכס-מניית יכולות להיות השקעה הן לטווח ארוך והן לקצר ולכן מבחן זה אין בו די כדי להכריע.

בפסק דין בבית המשפט המחוזי בתל-אביב יפו בנוגע לתשלום מס בגין הכנסות אשר הפיק מר רפאל מגיד כתוצאה מפעילותו בניירות ערך, בשנים 92-94, טען רפאל כי הכנסותיו פטורות ממס. מנגד טען פקיד השומה כי הכנסות המערער עולות לכדי עסק.

בית המשפט נעזר במבחנים שנקבעו בפסיקות קודמות, לקביעה האם הכנסה היא הונית או פירותית, וקבע כי הכנסתו של רפאל הינה הכנסה מעסק או ממשלח-יד.

הערעור נדחה.

- מבחן התדירות- מר מגיד ביצע פעולות בתדירות גבוהה הן מחשבונו הפרטי והן מחשבונו של חברת הביטוח ולכן להכנסתו סממנים עסקיים.
- מבחן היקף העסקאות- היקף העסקאות הינו גבוהה מאוד (1.8 מליון ש"ח ב233 ימי מסחר).
- מבחן המימון- לכאורה השתמש רפאל מגיד בכספו לצורך ההשקעה אך רווחיו נצמחו בגלל עסקאות חברת הביטוח שגרמו לתנדטיות הרבה במחירי המניות, ולכן למעשה השיא מר מגיד את רווחי באמצעות הון זר - של חברת הביטוח.
- מבחן ההשכחה- לא רלוונטי לעניין השקעות אלו.
- מבחן הבקיאיות-תפקידו של רפאל מגיד בחברת הביטוח ותארו מצביעים באופן חד משמעי על בקיאיותו בשוק ההון.
- מבחן הנסיבות- על פי 'מבחן גג' זה נסיבות רכישת המניות והפקת הרווחים, מצביעות כי יש לסווג את הכנסת רפאל מגיד כתוצאה מפעילותו במניות כהכנסה מעסק שכן מר מגיד השקיע זמן ניכר תוך ניצול בקיאיותו לצורך הפקת רווחים.

לאור כל הנ"ל נקבע כי הכנסתו של רפאל מגיד הינה הכנסה מעסק או משלח-י.

נפסק
הערעור נדחה.

ג. מחירי העברה

1.1 מקרה GLAXO - ויכוח המס הגדול ביותר בהיסטוריה של IRS

ד"ר דוד רביע, ח"ח

ב- 11 בספטמבר הודיעו רשויות המס האמריקאיות (IRS) וחברת גלקסו סמית' קליין (GSK) כי הגיעו להסכמה לגבי ויכוח המס הגדול ביותר של ה-IRS, הסכמה בה החברה תשלם סך של 3.4 מיליארד דולר לרשויות המס ובתמורה רשויות המס יוותרו על דרישתן הנוספת של 1.8 מיליארד דולר. ההסכם יכסה את השנים 1989 עד 2000 אשר היו צפויים להידיין בבית המשפט בתחילת 2007 וכן את השנים 2001 עד 2005.

תקנות מחירי העברה הפכו לנושא מרכזי וחיוני עבור חברות בינלאומיות, ולרשויות המס בעולם ישנה הסמכות לבצע התאמות במחירי העברה ובמידה והם אינם עקביים עם מחירי השוק. מקרה GSK מלמד כי האכיפה בנושא מחירי העברה תופסת תאוצה וכי רשויות המס אינן פוחדות להגיע לבתי משפט בדיונים לגבי מחירי העברה.

בתחילת 2004 רשויות המס האמריקאיות הוציאו שומה לחברה בסך 5.2 מיליארד דולר על שימוש במחירי העברה לא נכונים בעסקאות בינחברתיות בקבוצה. חברת האם האנגלית מכרה תרופות לחברת הבת האמריקאית אשר מכרה אותן בשוק האמריקאי. רשויות המס טענו כי מחירי העברה של המוצרים היו גבוהים משמעותית ממחירי השוק, ועל ידי כך ההכנסה שדווחה בארה"ב ובהתאם לכך תשלום המס היו נמוכים מהנדרש. השומה דנה בעסקאות משנת 1989. חשוב לציין כי על הרווחים שנדרשו בארה"ב חל תשלום מס נוסף באנגליה. הויכוח בנושא הגיעה לדין בבית משפט, וכאמור להסכמה בין הצדדים.

עם פרסום ההסכם, מארק אוורסון, פקיד מס אמריקאי, ציין כי רשויות המס חזרו וציינו כי נושא מחירי העברה הינו אחד הנושאים המשמעותיים ביותר מבחינת ה-IRS. הסכם זה חשוב מאוד ושולח מסר מרכזי לנישומים לגבי הרצינות של רשויות המס בנושא ומה שהולך לקרות בעתיד.

ד. מיסוי בינלאומי

פרוטוקול חדש לאמנת המס בין סין למאוריציوس

לאחרונה, נחתם פרוטוקול חדש לאמנת המס בין סין לבין מאוריציוס ("האמנה") המשנה חלק מהוראות האמנה. שינוי זה צפוי להשפיע על משקיעים אשר בחרו להשקיע בסין דרך מאוריציוס, על מנת ליהנות מהיתרונות המיסויים שסיפקה האמנה. הפרוטוקול צפוי להיכנס לתוקף לאחר אישורו בשתי המדינות. תחולת הפרוטוקול בסין ובמאוריציוס תהיה ביחס לרווחי ההון אשר יופקו בשנה שלאחר השנה בה יאושר הפרוטוקול (הפרוטוקול כנראה ייכנס לתוקף ב-1 בינואר 2007).

עד לחתימת הפרוטוקול, על פי האמנה, משקיעים אשר הקימו חברות במאוריציוס שהחזיקו במניות של חברות סיניות, נהנו מפטור ממס על רווח הון ממכירת מניותיהן של החברות הסיניות למעט חברות שעיקר נכסיהן מורכב מנכסי מקרקעין. בנוסף לפטור כאמור, הדין הפנימי במאוריציוס גם פטר את רווחי ההון האלה מתשלום מס. כך למעשה, משקיעים יכלו לבצע מכירה של מניות ולא להתמסות בגין רווחי ההון שהפיקו בסין או במאוריציוס.

הפרוטוקול החדש קובע כי בכל מקרה שבו תושב מאוריציוס ימכור מניותיה של חברה תושבת סין הוא יחייב במס רווח הון בסין, ללא קשר להחזקותיה של החברה הנמכרת, זאת באם תושב מאוריציוס החזיק ב-25% או יותר, במישרין או בעקיפין, בתקופה של 12 חודשים שקדמו למועד המכירה במניות החברה הסינית.

בלגיה- הארכת הפטור מניכוי מס במקור למדינות אמנה

בנאומו בפרלמנט הבלגי ביום 17 באוקטובר 2006, הודיע ראש הממשלה הבלגי על תכניתו להאריך את הפטור מניכוי מס במקור המוענק לחברות בלגיות בחלוקת דיבידנדים לחברות תושבות מדינות שיש לבלגיה אמנה למניעת כפל מס עימן. במידה והצעת הפטור תתקבל כחוק בסופו של דבר, צפוי כי היא תחול על דיבידנדים שישולמו או ייצברו אחרי שנת 2007.

התנאים לקבלת הפטור כאמור יהיו זהים לתנאים החלים כיום על חלוקת דיבידנד ע"י חברות תושבות בלגיה לחברות אם תושבות האיחוד האירופי:

- שיעור החזקה מינימאלי של 15% מהון המניות של החברה תושבת בלגיה.
- ההחזקה בהון מניות החברה הבלגית הינה החזקה רצופה לתקופה של לפחות שנה.

הפטור כאמור במידה ויחוקק, עתיד לחזק את האטרקטיביות של השוק הבלגי להשקעתם של משקיעים מחוץ לאיחוד האירופי.

יש לציין כי כיום, על פי דירקטיבת אם ובת של האיחוד האירופי, שיעור החזקה המינימאלי הנדרש מחברה תושבת מדינת איחוד אירופי לשם קבלת פטור כאמור הינה 20%. שיעור זה יופחת ל-15% בשנת 2007.

פרוטוקול חדש לאמנת מס בין לוקסמבורג לצרפת

ביום 2 באוגוסט 2006, הוסכם על פרוטוקול לאמנת מס בין צרפת ללוקסמבורג ("האמנה") המשנה חלק מהוראות האמנה המתייחסות להכנסות מעסקאות במקרקעין. הפרוטוקול החדש נועד למנוע פרצה לפיה חברות לוקסמבורגיות נהנו מכפל פטור ממס במכירת נכסי מקרקעין בצרפת.

על פי הפרוטוקול החדש, רווחי הון הנובעים ממכירה של נכסי מקרקעין וכן הכנסות משכר דירה יהיו כפופות למס בצרפת. יחד עם זאת, הפרוטוקול אינו מאפשר לצרפת למסות רווחי הון הנובעים ממכירה של מניות של חברות שעיקר נכסיהן הינם נכסי מקרקעין. הכנסות ממכירת מניות כאמור יהיו חייבות במס בלוקסמבורג ובלבד שהן לא נהנות ממשטר פטור ההשתתפות.

גרמניה - החל תהליך אימוץ חקיקה בנוגע לקרנות נדל"ן (להלן: REIT)

משרד האוצר הגרמני פרסם לאחרונה טיוטא ראשונית, בדבר הטיפול המיסוי והמשפטי בקרנות השקעה במקרקעין (REIT) בגרמניה.

להלן עיקרי ההוראות אשר נקבעו בטיטת ההצעה:

- רק חברות מסוג AG הגרמנית, אשר משרדיהן וניהולן בגרמניה יוכלו להיחשב ל- REIT וליהנות מהטבות מיסויות מסוימות.
 - REIT יכולה להיוסד כישות חדשה או בעקבות רה-ארגון של ישות קיימת ושמה חייב יהיה לכלול את המילים "REIT AG".
 - מניות ה- REIT חייבות להיסחר בבורסה בגרמניה, בבורסה במדינה המשתייכת לאיחוד האירופי או בבורסה במדינה השייכת ל"אזור הכלכלי האירופי".
 - במועד ההנפקה הראשונית, לפחות 25% ממניות ה- REIT צריכות להיות מוחזקות ע"י בעלי מניות מבזרים כך שהחזקותיו של כל בעל מניות כאמור לא יעלו על 3%. לאחר ההנפקה, שיעור המניות המבזרות יכול לעמוד על 15%.
 - חל איסור על החזקת מניות בשיעור העולה על 10% ע"י בעל מניות אחד.
 - לפחות 75% מנכסי ה- REIT צריכים להיות נכסי נדל"ן, כמו כן 75% מהכנסתה של ה- REIT צריכה להיות מופקת מהשכרתם, החכרתם או מכירתם של נכסי מקרקעין.
 - ל- REIT יכולה להיות פעילות משנית שאינה בתחום הנדל"ן אך זו מוגבלת בשיעורה.
 - 90% מרווחי ה- REIT חייבים להיות מחולקים לבעלי מניותיה.
- REIT אשר תעמוד בכל הדרישות כאמור תהא פטורה ממס מסחר (Trade Tax) וכן ממס חברות בגרמניה. הפטור כאמור יחול גם על הכנסה מפעילות משנית (שלא מנדל"ן) מותרת שיש ל- REIT. מאידך, רווחים שיפיק בעל מניות מדיבידנד שתחלק ה- REIT יהיו חייבים במס מלא וינוכה בגינם מס במקור בשיעור של 25%. בעלי מניות זרים יוכלו ליהנות משיעורי ניכוי במקור מופחתים בהתאם לאמנות המס של גרמניה.